

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Historické památky Strakonice ve výtvarné výchově

Historical monuments Strakonice in art
education

Vypracovala: Květa Kůtová
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Radko Chodura, CSc.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 2. května 2014

.....

Poděkování

Mé poděkování patří nejvíce panu doc. PaedDr. Radko Chodurovi, CSc. za trpělivé a odborné vedení mé bakalářské práce, za podnětné připomínky a poskytnuté materiály ke studiu. Dále bych chtěla poděkovat pedagogům ZŠ Dukelská, kteří se ochotně zapojili do mého výzkumu, nejvíce panu Mgr. Tomášovi Novotnému. Poděkování patří bezesporu i celé mé rodině.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je vymezit vztah žáků staršího školního věku k historickým památkám Strakonice a zjistit rozsah a kvalitu vědomostí týkajících se strakonických nemovitých památek. Dále si tato bakalářská práce klade za svůj cíl zjistit, jaké místo zaujímá architektonická tvorba v hodnotovém systému žáků 2. stupně ZŠ. V teoretické části práce je věnován prostor především shrnutí a srovnání dostupných pramenů týkajících se historie města a jeho architektonických památek. Teoretická část obsahuje i stručný psychologický popis osobnosti žáka 2. stupně základní školy a jeho výtvarného projevu, vymezení funkce umění a architektury v životě dospívajících. V praktické části se věnuji zpracování výsledků výzkumu, který proběhl u žáků 6. a 9. tříd formou dotazníkového šetření.

Klíčová slova: Strakonice, architektura, výzkum, hodnotový systém dospívajících,

Abstract

The scope of this Bachelor thesis is to define the relationship of older school-age pupils towards the historical monuments of the city of Strakonice. Concerning the architectonic estates of Strakonice, it is also dealt with the vastness and quality of pupils' knowledge of this issue. Furthermore, this Bachelor thesis aims to find out what position reaches architectonic creation in the value system of pupils of the second grade of elementary schools. The theoretical part of the thesis is primarily dedicated to the summary and comparison of the available sources which are connected with the history of the city and with its architectonic monuments. This part also contains a brief psychological description of the second grade elementary school pupil and its artistic expression, and also a definition of function of art and architecture in the life of adolescents. The practical part concentrates on results of survey which was carried out among pupils from sixth to ninth class of elementary school throughout questionnaires.

Key words: Strakonice, architecture, survey, adolescents' value system

Obsah

1	ÚVOD	6
2	STRAKONICE	8
2.1	Historie a význam rodu Bavorů ze Strakonice	9
3	STRAKONICKÝ HRAD	12
4	SAKRÁLNÍ PAMÁTKY STRAKONIC.....	16
4.1	Kostel svatého Prokopa.....	16
4.2	Kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu	17
4.3	Kostel svatého Václava.....	18
4.4	Kostel svaté Markéty.....	18
5	DALŠÍ NEMOVITÉ PAMÁTKY STRAKONIC.....	19
5.1	Mariánský sloup	19
5.2	Masné krámy.....	19
6	DÍTĚ A ARCHITEKTURA.....	21
6.1	Specifika psychologického vývoje žáků II. stupně.....	21
6.2	Výtvarný vývoj dospívajících	21
6.3	Funkce a podoby umění v životě dospívajících	22
6.4	Výchova architekturou	24
7	VÝZKUM – Zdroje a rozsah vědomostí o architektonických památkách Strakonice u žáků druhého stupně	26
7.1	Stanovení cílů výzkumu	26
7.1.1	Cíle výzkumu	26
7.1.2	Výběr respondentů	26
7.1.3	Metody výzkumu	26
7.1.4	Hypotézy	28
7.2	Rozbor odpovědí žáků	28
7.3	Ověřování hypotéz	43
7.4	Závěry výzkumu.....	45
8	ZÁVĚR PRÁCE	48
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
10	PŘÍLOHY.....	53

1 ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Historické památky Strakonice ve výtvarné výchově. Město Strakonice je mé rodné město a chtěla jsem vyzdvihnout jeho kulturně historické přednosti, i když vím, že jich není mnoho. Strakonický hrad jsem vždy navštěvovala se svými rodiči nebo při plenérové tvorbě se ZUŠ a chtěla jsem získat o jeho historii větší a odbornější povědomost, která mi může být přínosná v mé budoucí pedagogické praxi.

V teoretické části práce se věnuji vzniku, podobě a historickému vývoji strakonického hradu, zde považuji za nutné připomenout i ve středověku významný rod Bavorů ze Strakonice. Vliv tohoto rodu byl pro Strakonice a architekturu tohoto města velmi důležitý. Po nastínění dějin hradu se věnuji ve své práci i sakrální architektuře Strakonice. Jako zástupce sakrální architektury jsem pro svou práci vybrala hradní kostel svatého Prokopa, městský kostel svaté Markéty, hřbitovní kostel svatého Václava a kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu. Věnován je prostor i jiným nemovitým památkám Strakonice, které je také důležité uvést. Mezi ně je možné zařadit například morový sloup a masné krámy.

Tato kulturně historická část bakalářské práce si klade za svůj cíl provést komparaci různých zdrojů, ať již starších textů, tak i aktuální literatury. Neklade si za cíl být vyčerpávajícím pramenem, jelikož to v rozsahu této studie není ani možné. Jako součást teoretické práce také uvádím základní psychologické aspekty osobnosti žáka 2. stupně a charakteristiku jeho výtvarného projevu, kde se věnuji nejvíce fázi často nazývané jako „krize dětského výtvarného projevu“. Znalost úskalí psychologického vývoje dospívajících považuji u pedagogů za nutné, proto jsem této tématice věnovala ve své práci pozornost. Svou pozornost jsem upřela i na to, jakou má vlastně umění a architektura funkci v životě dospívajícího jedince. Jaké pozice zaujímá architektura v hodnotovém systému adolescenta, jestli se pro architekturu najde vlastně vůbec místo v hodnotovém systému. V závěru teoretické práce jsem se pokusila o shrnutí výchovy architekturou a upozornit na pozitiva, jaká může výchova architekturou

přinést. Bezesporu nejkladnějším přínosem takovéto výchovy je budování estetických soudů a vytváření si vlastního estetického názoru, jak hodnotit hmotnou kulturu.

Praktická část je zpracována ve formě výzkumu a přímo navazuje na teoretickou část, ze které vychází. Tématem výzkumu je: „*Zdroje a rozsah vědomostí o architektonických památkách Strakonice u žáků druhého stupně*“. Cílem výzkumu je zjistit prameny a zdroje vědomostí týkajících se architektury obecně, ale i místní architektury. Výzkum se dále zaměřuje na to, jak kvalitní a rozsáhlé informace mají dospívající žáci o památkách Strakonice. Jaké informační zdroje převažují při získávání nových poznatků o architektonické tvorbě u žáků 2. stupně a jaké postoje vlastně žáci staršího školního věku k architektuře zastávají. Výzkum probíhal na základní škole Dukelská ve Strakonici. Jako respondenty dotazníkového šetření jsem použila žáky šestých a devátých tříd, aby mohl být zaznamenán rozdíl v obsahu vědomostí a posun v hodnotovém systému. Výsledky výzkumného šetření jsou zaneseny do grafů, které jsou doprovázeny vysvětlujícím textem.

2 STRAKONICE

Na území jižních Čech a dnešního města Strakonice již 400 let před naším letopočtem pravděpodobně přicházejí Keltové (Bójové), kteří disponovali rozsáhlými vědomostmi o přírodním bohatství.¹ Keltská oppida byla rozložena velmi strategicky, podél toku řeky Otavy a Volyňky, v blízkosti nalezišť zlata a tuhy (např. Přešťovice, Modlešovice, Hajska ad.).² Orientace Keltů na nerostné bohatství dala název i samotné řece Otavě. Keltský název Atawa je vykládaný jako bohatá řeka, v tomto případě řeka bohatá na zlato.³

Během 8. století našeho letopočtu přicházejí do oblasti soutoku Otavy a Volyňky Slované. Toto území se stalo centrem a nejvýznamnějším místem raně středověkých jižních Čech. Slované zde budovali svá opevnění – hradiště, kde patrně sídlila lokální knížectví (Kněží Hora u Katovic, Hradec u Řepice, Hradiště u Libětic).⁴ O funkci těchto hradišť nemůžeme s určitostí nic říci, jelikož o tomto Slovanském osídlení nemáme žádné písemné záznamy. Velká moc pootavských knížat končí patrně na přelomu 9. a 10. století, kdy jsou hradiště vypáleny a vypleněny. Žádné nové hradiště v této době nevzniklo. Doba mezi 11. a 13. stoletím je typická v celém středním Pootaví, tedy i v samotných Strakonících, vysokým výskytem lokalit se sídlištním charakterem.⁵ Obyvatelé těchto sídlišť se živilí zemědělstvím, chovem dobytka a jinou řemeslnou výrobou, například tkaním látek, kovářstvím a v neposlední řadě i výrobou keramiky.

První písemné zprávy ze Strakonicka datujeme až do 13. století, teprve od této doby můžeme čerpat znalosti z listinných záznamů a město nazývat Strakonicemi.⁶ Písemných zpráv však není dostatek, proto jsou často v literatuře prezentovány domněnky a dohady. Archiv města byl opakovaně ničen mohutnými požáry, kterých v historii města nebylo málo. Válečná léta měla také pro místí archiv listinných dokladů devastující účinek, proto jsou nuceni historici čerpat z kronik okolních měst.⁷ Při

¹ MICHÁLEK, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 8.

² Tamtéž, s. 18.

³ Tamtéž, s. 20.

⁴ Tamtéž, s. 33.

⁵ Tamtéž, s. 36.

⁶ CVRČEK, J. Z., *Strakonice: město, lidé, osudy*. Strakonice, 1989, s. 23.

⁷ Tamtéž, s. 24.

objasňování historického klokotu města jsou nápomocné archeologické nálezy a vykopávky. Archeologickým vykopávkám se věnoval například archeolog-amatér Bedřich Dubský, původním povoláním venkovský učitel, který se zasloužil o mnoho důležitých nálezů z období pravěku a středověku.⁸

2.1 Historie a význam rodu Bavorů ze Strakonice

Původ tohoto rodu je podle A. Birnbaumové prakticky nedohledatelný, podobně jako u většiny českých rodů. Dalším charakteristickým rysem typickým pro české šlechtické rody, který autorka knihy popisuje, je fakt, že rod Bavorů měl velmi rychlý a oslnivý vzestup. Vymírá však naprosto vyčerpán po čtvrté generaci.

První záznam o šlechtici z rodu Bavorů pochází z Moravy, z roku 1146. Za zakladatele strakonické linie považuje A. Birnbaumová moravského šlechtice Bavora. Z tohoto tvrzení soudíme, že již ve 12. století existovala samostatná česká linie, ze které se vyvinul rod pánů Bavorů ze Strakonice.⁹ Odkud vlastně ale tento rod přišel a proč, není nikdo schopen zjistit, jelikož chybí písemné dokumenty. Autorka knihy *Bavorové erbů střely* S. Kotlárová uvádí, že je nápomocné při sestavování rodokmenů českých šlechticů i četné opakování určitých křestních jmen, které se v dané rodině opakovalo, a bylo pro ně typické (například u Bavorů je to právě jméno Bavor, nebo podle V. Vaníčka¹⁰ také Dluhomil/Dlugomil).

Bavorové se ve vrcholné politice a na panovnickém dvoře začínají objevovat v době panování krále Přemysla Otakara II., konkrétně byl na výsluní královské přízně Bavor I. ze Strakonice, který se stal díky této královské přízni zvíkovským kastelánem.¹¹ V této době, v druhé polovině 12. století, získávají stejné postavení ve společnosti jako jiné významné rody (například Vítkovci).¹²

Rod Bavorů je známý svou náklonností a přízní k johanitskému řádu, kterou prokazovali Bavorové hojnými dary. Sama manželka Bavora I. ze Strakonice Bolemila

⁸ Tamtéž, s. 8-23.

⁹ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 5.

¹⁰ VANÍČEK, V. *Velké dějiny země koruny české II*. Praha, 2000, s. 198.

¹¹ KOTLÁROVÁ, S. *Bavorové erbů střely*. České Budějovice, 2004, s. 37.

¹² KOTLÁROVÁ, S. *Bavorové erbů střely*. České Budějovice, 2004, s. 22.

byla donátorkou johanitů z roku 1225.¹³ Bavora I. považují odborníci za stavitele strakonického kamenného hradu.

Po smrti Bavora I.(1260) se ujímá vlády nad rozsáhlým územím a jméním Bavor II., který bývá v literatuře označován jako „Veliký“.¹⁴ Tento přívlastek získal díky tomu, že za doby jeho života došlo k razantnímu mocenskému vzestupu pánů ze Strakonic. Manželkou Bavora II. byla levobočná dcera krále Přemysla Otakara II. Anežka, která mu porodila patrně šest potomků (3 syny a 3 dcery).¹⁵ Stejně jako jeho otec, byl i Bavor II. ve veliké přízni krále, musel být proto velmi často přítomen po boku krále a zůstávalo mu jen málo času pro pobyt na svém panství. Král projevil v Bavora II. takovou důvěru, že mu svěřil i důležitý post maršálka (1277-1279).¹⁶ Při krátkodobých pobytech na strakonickém panství představuje hrad a pravděpodobně podle autorky S. Kotlárové ve 3. čtvrtině 13. století nechává Bavor II. postavit velkou obrannou věž s břitem, známou jako Rumpál. V tomto se ale autoři velice liší, A. Birnbaumová přisuzuje věž Rumpál až Bavorovi III. Musím zde podotknout fakt, že publikace A. Birnbaumové pocházejí z roku 1947, kdežto autorka S. Kotlárová vydává svou knihu v roce 2004. K názoru, že věž Rumpál nechal vystavět Bavor II., se přiklání i M. Svoboda. Co se týče vztahu tohoto Bavora k johanitskému řádu, nebyl tak pozitivní a vřelý, jak tomu bylo u jeho otce. Z doby vlády Bavora II. nepocházejí žádné písemné doklady o odkazech a darech řádu johanitů, neznamená to nutně, že žádné neexistovaly. Bavor II. pravděpodobně umírá v roce 1279, jelikož po tomto roce písemné prameny o tomto pánovi ze Strakonic začínají mlčet.

Vlády se ujal nejstarší syn Bavor III., jelikož byl ale v době smrti svého otce ještě velmi mladý, majetek byl spravován jakýmsi správcem, o kterém se ale písemné doklady vůbec nezmiňují. Bavor III. vstupuje na politickou scénu koncem 80. let 13. století, ve stejnou dobu se ujímá i funkce zvíkovského purkrabí.¹⁷ Tento Bavor byl horlivým stavebníkem, mezi jeho díla patří hrad Helfenburk, založení města Bavorov, je považován i za spoluzakladatele Zlaté Koruny. Koncem roku 1317 bezdětný Bavor III. z Bavorova umírá, protože mu bylo již pár let před svou smrtí jasné, že země

¹³ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonic: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha, 2010, s. 35.

¹⁴ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 7.

¹⁵ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonic: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha, 2010, s. 65.

¹⁶ KOTLÁROVÁ, S. *Bavorové erbu střely*. České Budějovice, 2004, s. 49.

¹⁷ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonic: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha, 2010, s. 94.

bezdětný, ustanovil tento Bavor ještě před svou smrtí za dědice svého majetku bratra Viléma ze Strakonice, který získal strakonické panství a třetí z bratrů Mikuláš získal majetky v Blatné a stal se tak zakladatelem blatenské větve Bavorů.¹⁸

Vilém ze Strakonice se již tolik neúčastní politického života a vyšší politiky, jako jeho předci. Jak uvádí S. Kotlářová: „Viléma můžeme charakterizovat spíše jako pána, který se snažil jako poslední potomek strakonické větve Bavorů své majetky rozdat Johanitům a jako jeden z mála šlechticů se zabýval také vědou. Byl to vlastně „renesanční“ člověk.“¹⁹ Podle autorky A. Birnbaumové trpěl Vilém určitým stupněm degenerace, zůstal tedy proto po celý svůj život bezdětný, stejně jako jeho bratr Bavor. Po Vilémově smrti měl strakonický hrad připadnout jako odúmrtí králi, král však udělil milost a panství získal poslední z bratrů a zakladatel blatenské linie Mikuláš. Ten si však dědictví moc neužil, jelikož krátce na to umírá a panství připadlo Bavorovi IV., synovi Mikuláše.²⁰

Bavor IV. je často v literatuře označován jako Bašek. Zasloužil se o povýšení strakonického panství roku 1367 na město. Bašek pocházel z chudší větve rodu, nemohl si proto dovolit dávat Johanitům takové dary. Došlo dokonce i ke sporům mezi ním a řádem. Bašek umírá v době, kdy jsou jeho dva synové (Břeněk a Jan) stále nezletilí, vládne za ně proto v období od roku 1380 do roku 1394 jejich poručník Zdeněk z Rožmitálu.²¹ Původ Zdeňkova poručnictví není znám. A. Sedláček předpokládal, že z rodu Bavorů patrně pocházela Zdeňkova matka.²²

Po roce 1394 je už uváděn Břeněk ze Strakonice jako majitel strakonického panství. Sídlil však v Blatné. Břeněk se dostal do tíživé hmotné situace, nejbližší mu ze svého majetku byla Blatná, proto se rozhodl si ji ponechat a začal rozprodávat Strakonice a Horažďovice. V roce 1402 náležela celá světská část Strakonice šlechtici Vykěři z Jenišova. Toto vlastnictví je obestřeno mnoha otázkami, jen těžko lze odhadovat, kde sehnal takové prostředky, a jak vlastně tento šlechtic tak rozsáhlý majetek získal. Příbuzný Bavorů rozhodně nebyl. Ani prodejem Strakonice však Břeněk

¹⁸ KOTLÁŘOVÁ, S. *Bavorové erbu střely*. České Budějovice, 2004, s. 67-71.

¹⁹ Tamtéž, s. 71.

²⁰ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 10.

²¹ BABOR, S. *Historie rodu Bavorů – Baborů*, Strakonice, 2003, s. 12.

²² SEDLÁČEK, A. *Hrady, zámky a tvrze království Českého XI.: Prácheňsko*. Praha, 1897, s. 131.

své finanční potíže nevyřešil. Břeněk umírá patrně někdy mezi roky 1404 – 1407. Po jeho smrti se ujímá Blatné Zdeněk z Rožmitálu mladší. Přesný důvod hmotného úpadku rodu Bavorů není možné zjistit, můžeme-li soudit podle rychlosti vzniklé situace, odhadují odborníci na zadlužení rodu z předešlých dob. Konec tohoto slavného rodu přišel nečekaně, počátkem 15. století mizí z českých dějin natrvalo.²³

3 STRAKONICKÝ HRAD

Strakonický hrad můžeme považovat za dominantu města. Hrad je historicky i architektonicky jedinečný. Jeho jedinečnost je spatřována v tak blízkém propojení církevní a světské architektury. Dalším pozoruhodným faktem je, že zde neproběhla žádná rozsáhlá rekonstrukce, která by zcela změnila historický sloh jádra stavby. Konstantnost stavby byla patrně zapříčiněna dlouhým obdobím, při kterém byl hrad v držení Johanitského řádu, jelikož církevní řády nepodléhaly módnosti a trendům stavebního vývoje.²⁴

„Strakonický hrad jest jedna z nejdůležitějších českých historických památek vůbec. Jest to u nás řídký případ nejen vodou opevněného, ale vůbec ranně středověkého hradu, který se v celistvosti a nezměněné udržel až do současné doby v původní podobě. Celá řada jiných, mnohem mladších hradů stalo se ruinou, neboť hrady nebyly stavěny především jako sídla, nýbrž jako pevnost, a byly buď opuštěny, když jejich strategický význam zanikl, anebo vzezření jejich podlešlo v 17. a 18. století tak pronikavé změně stavební, že často jejich staré jádro není vůbec patrné.“²⁵

O založení hradu se zasloužil rod Bavorů, konkrétně Bavor I. ze Strakonice. Uvést přesnou dataci založení strakonického hradu je prakticky nemožné, autoři knih se v názorech na přesnou dataci rozcházejí. Počátky stavby datuje například V. Braun²⁶ do začátků 2. poloviny 12. století. Konkrétněji datuje A. Birnbaumová, která ve svých knihách uvádí časové rozpětí mezi roky 1220 až 1235. J. Z. Cvrček posunul dataci založení dokonce do období kolem roku 1200 nebo spíše na počátek 13. století.²⁷ K rozdělení hradu na část bavorskou a na část johanitskou došlo v roce 1243, kdy bylo

²³ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha, 2010, s. 188-193.

²⁴ KOTLÁROVÁ, S. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 139.

²⁵ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 31.

²⁶ BRAUN, V. *Památky strakonického okresu: Strakonice*. Strakonice, 1969, s. 12.

²⁷ CVRČEK, J. Z. *Strakonice: osudy jihočeského města a jeho okolí*. Strakonice, 1967, s. 7.

potvrzeno předání části hradu (paláce a kostela) johanitskému řádu. V roce 1402 se stávají johanité úplnými vlastníky strakonického hradu a města.

Místo pro stavbu kamenného strakonického hradu nebylo vybráno zcela tradičním způsobem. Nachází se sice na ostrohu tvořeném soutokem řek Otavy a Volyňky, není to však vyvýšené místo, jak bylo u středověkých hradů zvykem. Hrad byl chráněn ze severu řekou Otavou, z jihu a západu byl ochráněn vodním příkopem.²⁸

Již před začátkem stavby měl rod Bavorů jasné představy, jakou funkci by měl hrad mít. Měl zastávat funkci klášterní pevnosti, což vyplývá do jisté míry z podoby kostela, který je svými rozměry tak rozsáhlý, že neodpovídá rozměrům obyčejné hradní kaple.²⁹ Takováto symbióza světského a církevního sídla je velmi zvláštní a ojedinělá a podle M. Svobody³⁰ nemá analogii nikde jinde ve střední Evropě. Zakládající rod Bavorů si z počátku vůbec nepřál, aby v podhradí jejich panství vzniklo město, nepovažovali ani okolí strakonického hradu jako vhodné pro vznik města. Založil proto tedy Bavor II. město Horažďovice, které sice přiléhalo k méně významnému hrádku, ale leželo u důležité hlavní zemské stezky. Osada Strakonice se ale průběžně stále více a více rozrůstala.³¹

Za nejstarší část hradního komplexu je považován hradní kostel, dříve zasvěcený svatému Vojtěchovi, od 14. století zasvěcen svatému Prokopovi.³² Autorka A. Birnbaumová však uvádí jako nejstarší část hradu původní románský palác, dnes známý pod názvem kapitulní síň. Stávající budovy strakonického hradu stojí na základech staršího sídla, tato informace byla potvrzena při archeologickém průzkumu v prostorách dnešní kapitulní síně.³³

Nad vchodem do kapitulní síně nalezneme „*kruhové okno členěné kružbami*“³⁴ rozetu, která má: „*trychtýřovitě rozevřené ostění členěné při vnitřním obvodu malým výžlabkem, posázeným drobnými bobulkami*“.³⁵ Tato rozeta je v literatuře datována

²⁸ KUTHAN, J. *Česká architektura v době posledních Přemyslovců*. Vimperk, 1994, s. 374.

²⁹ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 12.

³⁰ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha, 2010, s. 39.

³¹ BIRNBAUMOVÁ, A. *Město Strakonice*. Praha, 1947, s. 6.

³² KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice. 2002, s. 150.

³³ KUTHAN, J. *Česká architektura v době posledních Přemyslovců*. Vimperk, 1994, s. 374.

³⁴ HEROUT, J. *Slabikář návštěvníků památek*. Praha, 1994, s. 249.

³⁵ KUTHAN, J. *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*. České Budějovice, 1977, s. 83.

k roku 1230³⁶ a je podle J. Kuthana dílem zručného kameníka. Kapitulní síň dříve sloužila jako komenda Johanitského řádu. Mísí se zde architektonické prvky románské, gotické a díky barokní přestavbě i barokní. Kapitulní síň má úzký obdélníkový půdorys a podle výzkumů z 60. let 20. století byla patrovou budovou od počátku. Starší výzkumy (40. léta 20. století) udávaly fakt, že svůj patrový charakter získala kapitulní síň až při přestavbě okolo roku 1500.³⁷ Strop je zaklenut románskou křížovou klenbou z první poloviny 13. století. Celý prostor bývalé komendy johanitského řádu je vyzdoben freskami. Nejlépe dochované jsou fresky na klenebních pásech, které zobrazují listové rozviliny, měsíc, slunce a komické drobné postavy. Na severní stěně se nachází freska Zvěstování Panny Marie, která je ve velmi špatném stavu. V podobně špatném stavu je i freska Krista na hoře Olivétské, která se nachází v druhém poli od severu. Z Kapitulní síně je ve východní části možný vstup do ambitů.³⁸

Ambity, též také křížová chodba, je podle J. Herouta³⁹: „*klenutá chodba kolem čtvercového nebo obdélného rajského dvora*“. Stavba ambitů byla dokončena za vlády Bavora II., někdy kolem roku 1280. Strakonické ambity jsou poměrně malé, disponují však výjimečnou barevnou harmonií interiéru. Žebra klenby jsou tvořeny z pálených cihel, které jsou bez jakýchkoliv úprav ponechány v přírodní barvě. Samotná klenba je zdobena modrou barvou, která znázorňuje „*nebeský azur s hvězdami, měsícem a sluncem*“.⁴⁰ Ambity jsou klenuty křížovou klenbou, pocházející z rané gotiky, z období kolem roku 1300. Stěny křížové chodby jsou zdobeny nástěnnými malbami, jako nejstarší malba celé křížové chodby je uváděn fragment postavy biskupa. Vznik této fresky je datován do poslední čtvrtiny 13. století a nalezneme jej ve špaletě okna v jižním křídle ambitu. Nástěnná výzdoba ambitů, ale i celé kapitulní síně, je pozoruhodná svým inspiračním zdrojem. Za inspirační zdroje je považována především knižní iluminace a sklomalba. Díky vazbám johanitských rytířů na jižní, západní a

³⁶ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 19.

³⁷ KOTLÁROVÁ, S. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice. 2002, s. 140.

³⁸ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 19-21.

³⁹ HEROUT, J. *Slabikář návštěvníků památek*. Praha, 1994, s. 186-186.

⁴⁰ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 23.

východní Evropu můžeme spatřovat na stěnách pro české prostředí nezvyklé motivy. Zřetelné jsou i vazby na pražské dvorní umění.⁴¹

Koncem 13. století si nechává Bavor II. vystavět samostatný hradní palác Bavorů, neboli falc. Třetí čtvrtina 13. století je pro strakonický hrad významná tím, že zde v této době vyrůstá pozdější dominanta hradu věž Rumpál. Jedná se o válcovitou věž opatřenou břitem, aby údajně břit ochránil věž před účinky balvanů z metacích strojů. Vstup na věž je možný pouze ochozem z prvního patra paláce. Tato věž byla stavěna po vzoru věže zvíkovské. J. Kuthan se domnívá, že v době, kdy byl Bavor II. maršálkem si pozval na přestavbu strakonického sídla kameníky ze zvíkovské huti. Proto zde na strakonickém Rumpálu spatřujeme několik shodných architektonických prvků s píseckým a zvíkovským hradem.⁴² Samotný název Rumpál byl věži přidělen podle zařízení, pomocí kterého byli vězni spouštěni do spodní části vězení sloužícího jako hladomorna. V prvním patře se nachází gotické okno s lomeným obloukem a původní kružbou. Věž se pyšnila původně dvěma ochozy nad sebou, do dnešní doby se dochoval pouze jeden. Tento ochoz, po kterém se dnes návštěvníci procházejí, však není původní. Jedná se o železobetonovou konstrukci pocházející z rekonstrukce hradu z roku 1925. V této době byl zcela nesmyslně vytvořen do paty Rumpálu kamenný portál, jelikož se jednalo původně o hladomornu, je existence samostatného vchodu v patě věže podle S. Kotlárové⁴³ a A. Birnbaumové⁴⁴ zcela vyloučena.

O něco později vzniká v severozápadním koutě druhého hradního nádvoří budova purkrabství. Odkud pochází název, dnes již těžko určíme. Nové průzkumy však zcela zpochybňují informaci, že tato budova sloužila jako obydlí pro purkrabího, jelikož nebylo v tradici řádu, aby byl stavěn pro purkrabího samostatný dům.⁴⁵ Součástí hradu je dále i mnoho hospodářských budov, které nejsou z historického pohledu tak významné.

⁴¹ NOVÁKOVÁ, S. *Komenda johanitského řádu ve Strakonících-stavební historie a nástěnné malby*. České Budějovice, 2013, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, filosofická fakulta, s. 23.

⁴² KUTHAN, Jiří. *Gotická architektura v jižních Čechách: Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II*. Praha, 1975, s. 107-108.

⁴³ KOTLÁROVÁ, S. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 146.

⁴⁴ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 29.

⁴⁵ Tamtéž, s. 140.

4 SAKRÁLNÍ PAMÁTKY STRAKONIC

4.1 Kostel svatého Prokopa

Tento kostel se nachází v areálu strakonického hradu na nejuvýchodnějším výběžku skalnatého ostrohu. Kostel byl vybudován rodem Bavorů ze Strakonice pravděpodobně na počátku 13. století. Původně byl zasvěcen svatému Vojtěchovi, jak jsem se již zmínila výše, od 14. století do současnosti však nese zasvěcení svatému Prokopovi. Původně se jednalo o jednolodní stavbu.

Slohové proměny nám naznačují, že byl kostel budován postupně, od západu na východ.⁴⁶ Nejstarší část kostela je budována v duchu pozdně románské architektury. Z tohoto slohového období pochází západní kruchta, možná i prostory dnešní sakristie.

Prostory dnešní sakristie však byly stavěny jako obytný donjon, v sakristii byly přeměněny až později. Po darování kostela johanitskému řádu, roku 1243, byla vystavěna čtyřicet metrů vysoká věž. Věž nese znaky přechodného stavebního stylu, mísí se zde prvky pozdně románského stylu a rané gotiky.

Presbytář budovaný ve stejné době je již gotického rázu. Významných rekonstrukcí se kostelu dostalo na začátku 16. století, kdy byla zaklenuta hlavní loď křížovou klenbou. V období třicetileté války byl kostel a hrad značně poškozen, kostel byl opraven a doznal několik dobových úprav. Barokní úpravy zasáhly především kostelní věž, která dostala novou mansardovou střechu s lucernovitou věžičkou.⁴⁷

Hlavní oltář svatého Prokopa nechal vyrobit ze svých financí převor de Raga, roku 1693. J. Kupka uvádí fakt: „Většina soudobých inventářů připisuje autorství hlavního oltářního obrazu sv. Prokopa vynikajícímu českému malíři Karlu Škrétovi přesto je jeho autorství dodnes zpochybňováno.“⁴⁸ S přisouzením autorství tohoto oltářního obrazu Karlu Škrétovi nesouhlasí například ani A. Birnbaumová. Na obrazu je zobrazen svatý Prokop orající se dvěma ďábly.⁴⁹

Na severní stěně hlavní lodi je umístěna replika Strakonické madony, která je odborníky zařazována do období gotiky a patří do okruhu krásných madon. V

⁴⁶ KUTHAN, J. *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*. České Budějovice, 1977, s. 87.

⁴⁷ KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 149-152.

⁴⁸ Tamtéž, s. 152-153.

⁴⁹ BIRNBAUMOVÁ, A. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, s. 26.

současnosti nalezneme v kostele sv. Prokopa pouze kopii této plastiky, originál je uložen v Národní galerii v Praze.

V boční lodi orientované na jih stojí oltář Panny Marie Vítězné. Součástí tohoto oltáře byl i známý obraz Panny Marie Vítězné, který sehrál svou důležitou roli v kloketu českých dějin. Nejprve byl tento obraz strhnut z oltáře v kostele a postavám na obraze byly vypíchnuty oči. Stalo se tomu za okupace hradu Mansfeldovým vojskem během třicetileté války. Obraz však v ruinách hradu našel karmelitánský vůdce. Díky tomu mohl být obraz nesen v čele katolických vojsk v bitvě na Bílé hoře. Originál obrazu putoval do Říma, kde bohužel později shořel. Pro strakonický kostel byla vyhotovena kopie.⁵⁰

4.2 Kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu

Podoba dnešního kostela pochází z období mezi léty 1770 a 1774, právě roku 1774 byl kostel vysvěcen. Původně se jednalo o poutní kostel, proto byly k budově připojeny pro pohodlí poutníků ambity. Nejdříve vznikl v blízkosti kostela hostinec, později zde vznikla i menší osada. Tím bylo zahájeno osidlování Podsrpu. Vznikla zde díky dekretům Josefa II., které zakazovaly poutě, i samostatná fara. Budova kostela je pozdně barokní podélná budova. Půdorys je téměř čtvercový. Kostel nemá věž, jen malou sanktusovou věžičku.⁵¹

Vybavení kostela pochází z doby vzniku kostela, tedy z konce 18. stol. Na hlavním oltáři je uložena ve skleněné skříni socha Panny Marie Bolestné, která byla původně umístěna na kamenném mostě přes řeku Otavu.⁵² Tento most byl při povodni roku 1718 stržen, spolu s ním i sousoší Kalvárie, kterého byla soška Panny Marie součástí. Soška byla umístěna na pole na Podsrpu a stala se tak základem tohoto poutního místa. Socha je dřevěná, primitivně řezaná. Její současná podoba je patrně barokní kopií původní sochy stávající na mostě.⁵³

⁵⁰ CVRČEK, J. Z. *Strakonice: osudy jihočeského města a jeho okolí*. Strakonice, 1967, s. 53-55.

⁵¹ KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 158-160.

⁵² BIRNBAUMOVÁ, A. *Město Strakonice*. Praha, 1947, s. 21.

⁵³ KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 161.

4.3 Kostel svatého Václava

Hřbitovní kostel svatého Václava byl založen Bavorem III. ze Strakonice koncem 13. století. Na stavbě kostela se podíleli ti samí stavitelé, kteří ve stejné době pracovali na stavbě strakonického hradu. Původně byl kostel budován jako farní kostel, od začátku zde vykonávali duchovní správu kněží johanitského řádu. Status farního kostela nesl až do roku 1787, kdy byla farnost přenesena do kostela svatého Prokopa a povýšena na děkanství.

Obdélníková loď je podle rozboru zdiva renesančního původu, má rovný strop se štukovým zrcadlem. Pozoruhodné je umístění věže kostela, která zasahuje do vnitřních prostorů kostela, a to je, jak podotýká A. Birnbaumová, typické pro románské kostely. Věž ale bohužel románská není, jen byla patrně postavena pod vlivem románských tradic.⁵⁴

Postraní oltáře jsou daleko cennější, než je samotný hlavní oltář. Hlavní oltář byl namalován místním samoukem A. Zellerinem roku 1856 a zobrazuje Zavraždění svatého Václava. Boční oltáře pochází z doby raného baroka. Oltář vlevo zobrazuje svatou Máří Magdalenu, oltář vpravo pak zobrazuje Ukřižování a svatého archanděla Michaela.⁵⁵

V současné době je kostel ve velmi špatném stavu, slouží pouze jako hřbitovní kostel, odkud jsou vypravovány pohřby. Jednou za rok se zde koná pouť k příležitosti oslavy svátku svatého Václava.

4.4 Kostel svaté Markéty

Tento kostel je spolu s areálem hradu dominantou Strakonice. Nachází se na opačném břehu řeky Otavy, než stojí hradní areál s kostelem svatého Prokopa. Současný kostel byl vybudován roku 1583. Stavbu vedl českobudějovický stavitel Vincenc Vogarelli, který pocházel z italského Bormia. Stavba kostela byla započata ve stylu pozdní gotiky, již s hojným využitím renesančních prvků. Dnešní podoba je ovlivněná přestavbou z roku 1777, která se nesla v duchu baroka.

Kostel je prostá jednolodní stavba obdélníkového půdorysu. V západním průčelí se nachází úzká hranolovitá věž orientovaná mimo osu. Vstup do kostela je

⁵⁴ BIRNBAUMOVÁ, A. Město Strakonice. Praha, 1947, s. 18.

⁵⁵ KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 166-170.

možný západním průčelím. Východní průčelí je silně ovlivněno barokní přestavbou, zdobené třemi kasulovými okny. Původně bylo toto průčelí zdobeno sgrafitem, což se ale baroknímu vkusu velice nelíbilo a bylo nahrazeno barokní, zdobnější výzdobou.⁵⁶ Boční stěny budovy jsou strohé, nezdobené, jelikož byl ke kostelu v dávné minulosti připojen i špitál. Po stržení špitálu nebyly již zdi vyzdobeny.

Interiér kostela je strohý, možná i díky tomu, že z původního vybavení se nedochovalo vůbec nic. Podle záznamů bývalo dříve v kostele dokonce několik oltářů (před mohutnou povodní, která zasáhla město v roce 1890, měl kostel dokonce šest oltářů). Podoba dnešního interiéru je vyvedena v pseudogotickém slohu a pochází až z druhé poloviny 19. století.⁵⁷

5 DALŠÍ NEMOVITÉ PAMÁTKY STRAKONIC

5.1 Mariánský sloup

Mariánský sloup se nachází na Palackého náměstí, zvaném též Malé náměstí. Tento sloup pochází z let 1720 – 1740. Obsahuje ale i prvky mnohem starší, které autoři odborné literatury datují do roku 1586. Původně stál tento morový sloup před radnicí na Velkém náměstí, kde byl po velké morové ráně roku 1586 postaven jako reakce na morovou epidemii a jako prosba k Panně Marii o odvrácení dalších morových ran.

Samotný sloup se skládá ze sochy Panny Marie, nalézající se na nejvyšším místě sloupu a soch světců (Jan Nepomucký, svatý Prokop, svatý Josef,...). V době druhé světové války byl sloup rozebrán a přenesen z Velkého náměstí na Palackého náměstí, kde byl po skončení války znovu postaven. Z původního sloupu byl přetesán i letopočet 1586.⁵⁸

5.2 Masné krámy

Strakonické masné krámy nalezneme na Velkém náměstí, s číslem popisným 141. Masné krámy si zachovaly svůj středověký půdorys, který nese podobu úzké svažující se ulice lemované malými krámkami. O masných krámech se v tomto místě

⁵⁶ BIRNBAUMOVÁ, A. *Město Strakonice*. Praha, 1947, s.14.

⁵⁷ KUPKA, J. in *Strakonice: vlastivědný sborník*. Strakonice, 2002, s. 172-176.

⁵⁸ CVRČEK, J. Z., *Strakonice: město, lidé, osudy*. Strakonice, 1989, s. 125.

zmiňují prameny již v roce 1333.⁵⁹ Vchod do této úzké uličky byl v době baroka, patrně někdy počátkem 18. století, zakryt bránou. Štít této brány je vyzdoben nízkým reliéfem, který vypráví výjev porážky býka. V tympanonu nalezneme řeznického lva se sekyrou.⁶⁰

⁵⁹BRAUN, V. *Památky strakonického okresu: Strakonice*. Strakonice, 1969, s. 14.

⁶⁰BIRNBAUMOVÁ, A. *Město Strakonice*. Praha, 1947, s. 16.

6 DÍTĚ A ARCHITEKTURA

6.1 Specifika psychologického vývoje žáků II. stupně

Období mezi 11. a 15. rokem života je odbornou terminologií označováno jako raná adolescence. Největší změnou prochází takový adolescent po fyzické a psychické stránce, dochází především ke změně způsobu myšlení. Psycholožka M. Vágnerová uvádí, že: „*V rané adolescenci dochází ke kvalitativní proměně způsobu uvažování, které umožňuje přesah konkrétní reality.*“⁶¹ Adolescent tedy podle tohoto výkladu zvládá uvažovat o možnostech, které v reálném světě prakticky neexistují. Objevuje se způsobilost myslet hypoteticky. Další schopností, kterou adolescent vývojem získá je schopnost systematického myšlení, obratnost správně si utřídit myšlenky a dovednost přemýšlet o alternativních možnostech.

Díky silným proměnám, kterými adolescenti procházejí, se začíná měnit i jejich postoj ke vzdělávání. Začínají chápat, jaké bude mít pro ně vzdělání význam do budoucnosti, čímž se mění i jejich motivace k učení. Pokud jedinec shledá danou činnost jako smysluplnou a pro ně samotné významnou, jsou schopni vynaložit mnohem větší úsilí k dosažení vytouženého cíle, než tehdy, pokud činnost nepovažují za důležitou a smysluplnou. Ztrácí naprosto zájem o učivo, které považují za bezúčelné a nepotřebné. Postoje k předmětům se nejvíce odvíjí od faktu, zda je daný předmět baví, či nebaví.⁶²

Ve vztahu k výtvarné výchově je tedy nutné, aby výtvarný pedagog dokázal své žáky kvalitně motivovat, a v neposlední řadě by měl zvládnout nabídnout svým žákům vhodně vybrané činnosti v hodinách výtvarné výchovy. Proto považuji tuto podkapitolu za důležitou pro každého budoucího výtvarného pedagoga, aby byl schopen přímo reagovat na jednotlivá úskalí psychického vývoje svých žáků.

6.2 Výtvarný vývoj dospívajících

Pro žáky druhého stupně základní školy je také charakteristická obrovská proměna emočního prožívání, emoční reakce jsou velmi intenzivní a ne vždy

⁶¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. Praha, 2005, s. 332.

⁶² Tamtéž, s. 332-345.

přiměřené. Často se u nich setkáváme s: „*emocionální a výtvarnou uzavřeností*“⁶³, která brání dětem projevit se. Disponují velkou sebekritičností a pocitem neúspěšnosti.

Přímou reakcí na toto psychicky náročné období může být stagnace výtvarné aktivity a výtvarného vývoje. Tento proces se u dětí objevuje už někdy okolo desátého roku života a bývá v literatuře označován jako tzv. „krize výtvarného projevu“.⁶⁴ Krize výtvarného projevu se může projevit u žáků ve dvou podobách. Může buď probíhat v klidné, nevýrazné podobě, kdy představuje pouze jen vyčkávání před vytvořením zcela nových výtvarných kvalit. V takovém případě uvádí R. Trojan jako důsledek takový postoj žáků, že jsou sice ochotni pracovat, ale jejich výtvary ztrácí jistotu a vše zachraňují pouhým obkreslováním.⁶⁵ Druhá varianta průběhu krize se projevuje velice bouřlivě a tvoří tak těžko překonatelnou překážku. H. Hazuková a R. Trojan poukazují na možnost těmto krizovým jevům ve výtvarné výchově předcházet. Za prevenci pokládá kompetentní vedení dětských výtvarných prací.⁶⁶

V období dospívání se většina jedinců vymaňuje ze strachu z neúspěchu a překonává tak stagnaci výtvarného projevu. Pokud projeví potřebu vyjadřovat se pomocí výtvarné činnosti, projevují v ní z větší části své individuální zájmy a výtvarné preference. Mnozí se věnují zobrazování skutečnosti, nejčastěji podle modelu, jelikož v reprodukci reality cítí oporu. Jiní se zaměřují na složité výtvarné techniky, patrně s cílem dokázat si své schopnosti ve zvládnutí náročných výtvarných metod. V tomto věku je také charakteristická obliba keramiky a textilní tvorby, což z větší části souvisí s dekorativním myšlením a potřebou zdobit a dekorovat.⁶⁷

6.3 Funkce a podoby umění v životě dospívajících

Umění je často chápáno jen jako výplň volného času se zábavnou funkcí. Je třeba jej chápat ale jako součást společenského vědomí. Každý jsme aktérem a spolutvůrcem umění, minimálně je každý aktivním subjektem společenského vědomí.

⁶³ ROESELVÁ, V. *Didaktika výtvarné výchovy V.: nejen pro základní umělecké školy*. Praha, 2003, s. 24.

⁶⁴ ROESELVÁ, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha, 1997, s. 19.

⁶⁵ TROJAN, R. *Stati z teorie vyučování výtvarné výchově I*. Praha, 1977, s. 18-21.

⁶⁶ HAZUKOVÁ, H. a P. ŠAMŠULA. *Didaktika výtvarné výchovy*. Praha, 2005, s. 61-63.

⁶⁷ ROESELVÁ, V. *Didaktika výtvarné výchovy V.: nejen pro základní umělecké školy*. Praha, 2003, s. 20.

Spolu s vývojem společnosti dochází ke změnám postavení, funkce a podoby umění. Umění a jeho hodnoty si žijí svým vlastním životem.⁶⁸

Kapitola věnovaná vztahu umění a dítěte má mnohostranné přesahy do několika vědních oblastí. Uplatní se zde poznatky i z psychologie, sociologie, pedagogiky, estetiky a dalších. Současná kultura přináší do vztahu dítě a umění v posledních letech mnoho nových možností a podob. Objevuje se silný vliv masmédií, jakými jsou například televizní a rozhlasové vysílání, počítač, internet a virtuální realita.

Díky těmto moderním mediím vnímá dítě skutečnost zcela jinak, než tomu bylo před jejich rozšířením. Problémem je ale fakt, že prostřednictvím těchto médií může být manipulováno s objektivní skutečností. Nová média mají ale i pozitivní stránky svého fungování, poskytují rychlejší spojování s ostatními lidmi, poskytují mnohem širší obzor než tradiční umění a jsou více nasycená informacemi. Mistrík doporučuje kombinaci jak tradičního umění, tak i nových masmédií: „*Pre socializáciu a enkulturáciu detí je preto vhodná kombinácia tradičných uměleckých prostriedkov s novými elektronickými médiami. Deti tak prídu do styku s hlbkou zážitku aj s kultúrnou tradíciou-ale dostanú aj šírku informácií a stretnu sa so súčasným stavom ľudstva.*“⁶⁹

Podoba dnešního umění je velmi specifická. V současnosti jsou děti oklopany nepřehledným množstvím vizuálních podnětů, čemuž rozšíření masových médií do velké míry přispělo. Problematika sahá ale již do 80. let, kdy J. Uždil upozornil na přesycenost dětí esteticko-vizuálními dojmy. Jeho doba se mu zdála determinovaná a poznamenaná vizualismem. Přemíra vizuálních podnětů vyvolává podle J. Uždila dokonce i určitou otupělost, která je podle něj snad dokonce nutná k obraně organismu. Hovoří také o tom, že se musel moderní člověk naučit vnímat difúzně a nepamatovat si, aby mohl stále a stále přijímat nové dojmy, které se až vtíravě vnucují.⁷⁰

Funkce umění se projevuje v různé míře a v různé kvalitě. Socha nebo obraz nemůže působit na jedince stejně jako architektura. Obzvláště u architektury je funkce patrná, slouží nám v běžném životě a člověk se bez ní téměř neobejde. Funkci

⁶⁸ ŠINDELÁŘ, D. *Umění ve vědomí společnosti*. Praha, 1988, s. 90-103.

⁶⁹ MISTRÍK, E. in *Předškolní a primární pedagogika*. Praha, 2001, s. 431.

⁷⁰ UŽDIL, J. *Mezi uměním a výchovou*. Praha, 1988, s. 177-178.

architektury nazývá J. Uždil dokonce jako „provozní“.⁷¹ Architektura podle tohoto autora zahrnuje i zřetel pohodlí a komunikace. Architektonické řešení stavby má působit kladně, povzbudit náš intelekt i naše estetické cítění. Mimo jiné působí architektura a umění na citovou stránku člověka. Při vnímání uměleckého díla dochází k přeměně obyčejných citů na city „umělecké“, což způsobuje mnohem intenzivnější vnímání, než obyčejné podněty bez uměleckého a estetického náboje.⁷²

Další funkcí architektury, ale i umění obecně, je bezesporu funkce výchovně-vzdělávací. Jedinec začíná sám rozlišovat estetické od neestetického. Velmi důležitou roli zde proto hraje prostředí výchovy (rodinné prostředí, sociální skupiny, masmédi a další), které utváří estetické hodnoty a zkušenosti. Tyto estetické a umělecké hodnoty vznikají v průběhu celého života, nejsou jedinci předem dané a na jejich vzniku se člověk sám přímo podílí.⁷³

6.4 Výchova architekturou

Pokud chceme, aby měla výchova architekturou a estetická výchova u žáků úspěch, měla by své působení zakládat na předchozích zkušenostech. Navázat ale na tyto estetické zkušenosti a názory je v případě architektury a umění složité. Jak uvádí R. Chodura, je pro dospívající charakteristické budování estetického názoru především na populární hudbu, kdežto architektura se v hodnotovém žebříčku mládeže ve většině případů neobjevuje.

Dalším zajímavým poznáním je skutečnost, že většina architektury, která působí na naše estetické vnímání je architekturou historickou. Právě historický ráz architektury je u dospívajících důležitý pro vytváření vyšších estetických systémů. Jako příklad vyšších hodnotových estetických celků můžeme uvést tvorbu vkusu, estetických hodnot, estetických postojů a soudů.⁷⁴

Za smysl výchovy architekturou spatřuje Chodura: *„naučit člověka správně rozumově a esteticky hodnotit hmotnou kulturu. Konečným výsledkem však musí být*

⁷¹ ZHOŘ, I. a J. UŽDIL. *Výtvarné umění ve výchově mládeže*. Praha, 1964, s. 22.

⁷² CHODURA, R. *O architektuře a výchově: skriptum pro předmět architektonika*. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1991, s. 40.

⁷³ ŠINDELÁŘ, D. *Umění ve vědomí společnosti*. Praha, 1988, s. 99-101.

⁷⁴ CHODURA, R. *O architektuře a výchově: skriptum pro předmět architektonika*. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1991, s. 10-11.

*kultivace schopností člověka ke skutečnému procítění estetické složky urbanistického prostoru a jeho jednotlivých částí.*⁷⁵

Vliv architektury je velmi důležitý pro vytváření společenských, hodnotových a estetických kritérií člověka. Proto by mělo být zařazení výchovy architekturou do výchovně vzdělávací soustavy samozřejmostí. Podle Rámcového vzdělávacího programu, v současné době platného, jsou ale hlavní náplní výtvarné výchovy během základního vzdělávání tvůrčí činnosti. Výtvarná výchova na druhém stupni se tedy zaměřuje především na tvůrčí činnost, architektura a výchova architekturou je stále v rámci předmětu výtvarné výchovy opomíjena.⁷⁶

⁷⁵ Tamtéž, s. 12.

⁷⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010, [cit. 2014-04-08] dostupné z [www: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf)

7 VÝZKUM – Zdroje a rozsah vědomostí o architektonických památkách Strakonice u žáků druhého stupně

7.1 Stanovení cílů výzkumu

7.1.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit převládající prameny a zdroje vědomostí o architektuře, architektonické tvorbě a dataci uměleckých slohů u žáků 6. a 9. tříd. Dále také výzkum sleduje, který z těchto zdrojů informací je u žáků druhého stupně nejvýznamnější. Součástí výzkumu je i zjištění rozsahu a kvality informací o architektonických památkách Strakonice. Otázky výzkumu si všímají i toho, zda je architektonická tvorba součástí hodnotového aparátu dětí staršího školního věku.

7.1.2 Výběr respondentů

Respondenty mého dotazníku byli žáci 6. a 9. tříd základní školy Dukelská. Tuto školu jsem si vybrala z několika následujících důvodů. Jednak se jedná o největší školu ve Strakonících, a jednak je to také škola přímo v centru města v blízkosti strakonického hradu. Jako přednost jsem považovala ve výběru základní školy i fakt, že ZŠ Dukelská navštěvují nejenom děti z přímého okolí školy ale i děti z přilehlých vesnic. Výběr ZŠ byl ovlivněn i pozitivním přístupem pedagogů ZŠ Dukelská, kteří se do výzkumu aktivně zapojili a můj dotazník předkládali žákům ve svých vyučovacích hodinách.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 112 žáků, z toho 56 chlapců a 56 dívek. Jako zástupce šestých ročníků bylo vybráno 52 respondentů (26 dívek a 26 chlapců) a jako zástupce devátých ročníků se zúčastnilo 60 respondentů (30 dívek a 30 chlapců).

7.1.3 Metody výzkumu

Pro zpracování tohoto výzkumu jsem se rozhodla použít podobu kvantitativně orientovaného výzkumu, který definoval M. Chrátka jako: „*záměrnou a systematickou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy*“.⁷⁷ Pro kvantitativní typ výzkumu je

⁷⁷ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha, 2007, s. 12.

charakteristická práce s proměnnými, za které v tomto případě můžeme považovat věk respondentů a například i pohlaví dotazovaných.

Výzkum proběhl metodou dotazníkového šetření. Tato metoda výzkumu byla vybrána po zvážení jako nevhodnější, jelikož je velice efektivní a umožňuje sběr velkého množství informací v relativně krátkém časovém období. Podle P. Gavory je dotazník: „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“.⁷⁸ Dotazník měl anonymní průběh, jelikož jsem při anonymním dotazníku očekávala upřímnější a spolehlivější odpovědi.⁷⁹

Můj dotazník je poskládán z uzavřených, polouzavřených a škálovacích otázek. Nejvíce jsou zastoupené uzavřené otázky, jež nabízí respondentovi „*soubor možných variant odpovědí, ze kterých si respondent vybere vhodnou odpověď*“.⁸⁰ Dotazník celkem čítá sedmáct otázek, z toho jsou první dvě otázky zaměřeny na demografické údaje zjišťující pohlaví a věk respondentů. Řazení otázek je zcela náhodné, z důvodu znemožnění vypořádat respondenty, co se daným dotazníkem sleduje.

Z důvodu nezájatosti a objektivnosti respondentů byl dotazník předkládán žákům mimo hodiny výtvarné výchovy a dějepisu. Výzkumné šetření proběhlo díky ochotným pedagogům v rámci hodin informatiky a matematiky proto, aby neměli žáci pocit, že musí dotazník vyplňovat ve prospěch výtvarné výchovy nebo dějepisu. Též mělo toto přesměrování dotazníků do vyučovacích hodin, které s tématem dotazníku naprosto nesouvisí i ten účel, aby se žáci nebáli toho, že bude dotazník opravován vyučujícím výtvarné výchovy nebo dějepisu.

Vyplňování probíhalo bez přítomnosti mé osoby jako zjišťovatele, jen za přítomnosti vyučujících matematiky a informatiky ZŠ Dukelská. Na vyplnění měli žáci libovolný čas, podle jejich potřeby, netrvalo však více než patnáct minut.

⁷⁸ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno, 2000, s. 99.

⁷⁹ BÁRTLOVÁ, S. a H. HNILICOVÁ. *Vybrané metody a techniky výzkumu. Zjišťování spokojenosti pacientů*. Brno, 2000, s. 31.

⁸⁰ Tamtéž, s. 32.

7.1.4 Hypotézy

M. Chráska říká, že: „Hypotézy tvoří jádro kvantitativně orientovaných výzkumů.“⁸¹ Hypotéza má vždy podobu oznamovací věty, vyjadřuje vztah mezi proměnnými a musí vždy existovat možnost ji empiricky ověřit.⁸²

1. Nejvíce informací ohledně architektury získávají žáci druhého stupně základní školy při výuce ve škole.
2. Hodiny výtvarné výchovy nejsou hlavním zdrojem informací ohledně architektury.
3. Žáci 9. tříd mají větší orientaci v architektonických pojmech a uměleckých slozích, než žáci 6. tříd.
4. Žáci druhého stupně znají dobře památky Strakonice.
5. Žáci 9. tříd nemají již zájem o informace týkající se architektury.
6. Většina dotazovaných zvládne slohově zařadit strakonický Rumpál.
7. Dívky dosáhnou většího počtu správných odpovědí, než chlapci.

7.2 Rozbor odpovědí žáků

Otázka číslo 1

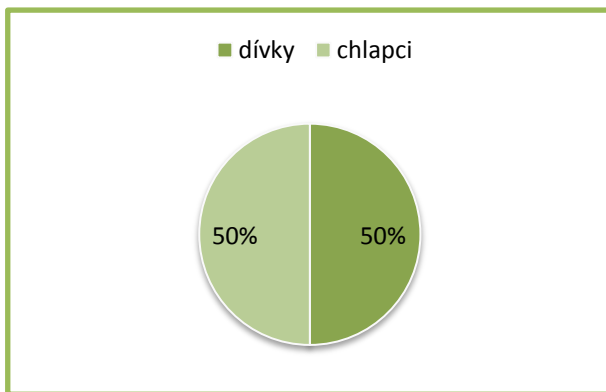
Pohlaví?

Jednalo se o uzavřenou otázku, s možností výběru ze dvou možností, zjišťující základní demografické údaje, které sloužily v tomto dotazníku jako nezávisle proměnná⁸³. Z celkového počtu 112 respondentů bylo 56 dívek a 56 chlapců.

⁸¹ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha, 2007, s. 17.

⁸² GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno, 2000, s. 50-57.

⁸³ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha, 2007, s. 16.

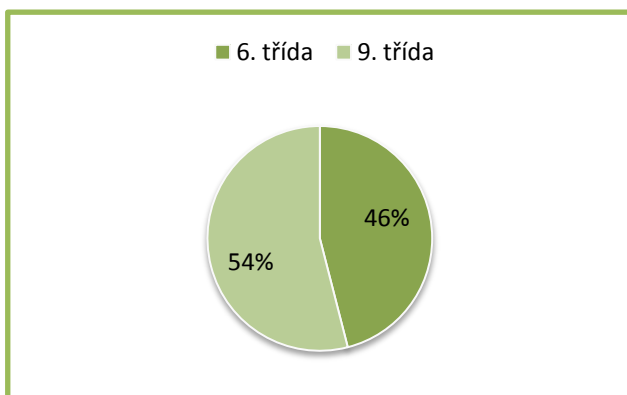

Graf 1: Pohlaví respondentů

Otázka číslo 2

Třída?

V tomto případě se jednalo o orientační otázku, která byla součástí dotazníku z důvodu pozorování případných změn v kvalitě a rozsahu vědomostí u žáků šestých a devátých tříd.

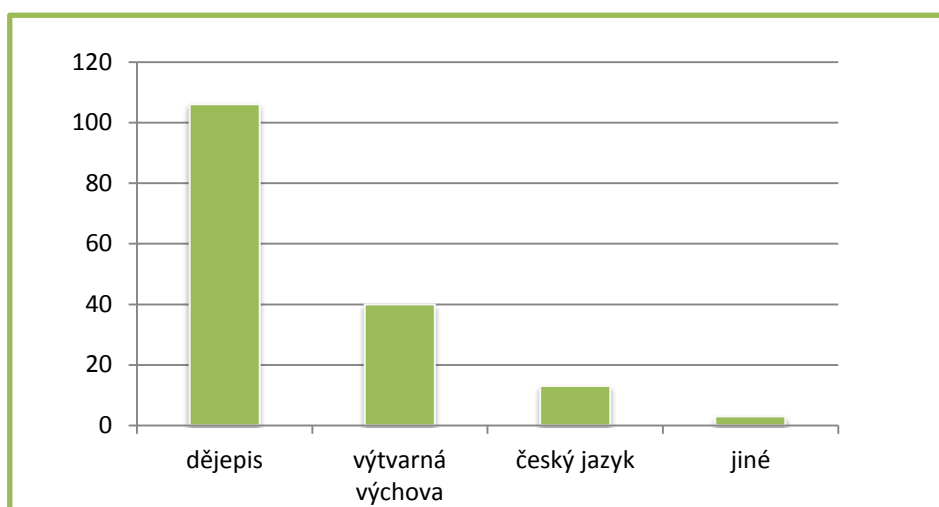
Graf 2: Třídy

Otázka číslo 3

O architektuře jste se ve škole učili?

Otázka číslo tři si kladla za svůj cíl zjistit aktuální informace o tom, v jakých předmětech jsou žáci v současném prostředí české školy s architekturou seznamováni, ve kterých předmětech přijdou žáci s architekturou do styku.

U třetí otázky bylo možné označit více odpovědí. Žákům byly nabídnuty čtyři možnosti výběru, konkrétně mohli vybírat z možnosti, že se o architektuře v jakékoliv podobě učili v dějepise, ve výtvarné výchově, v hodinách českého jazyka nebo mohli označit možnost v jiných hodinách a doplnit variantu podle sebe. Na tuto otázku odpovědělo celkem 112 respondentů ze 112 možných. Z tohoto počtu označilo 106 žáků (95 %) dějepis, variantu výtvarné výchovy zaškrtnulo 40 respondentů (36 %). Český jazyk se objevil v odpovědích celkem v počtu 13 respondentů (12 %) a kategorii jiné zvolili tři žáci (3 %). Jako jiné žáci uvedli vlastivědu, zeměpis a celkem nečekaně i fyziku.

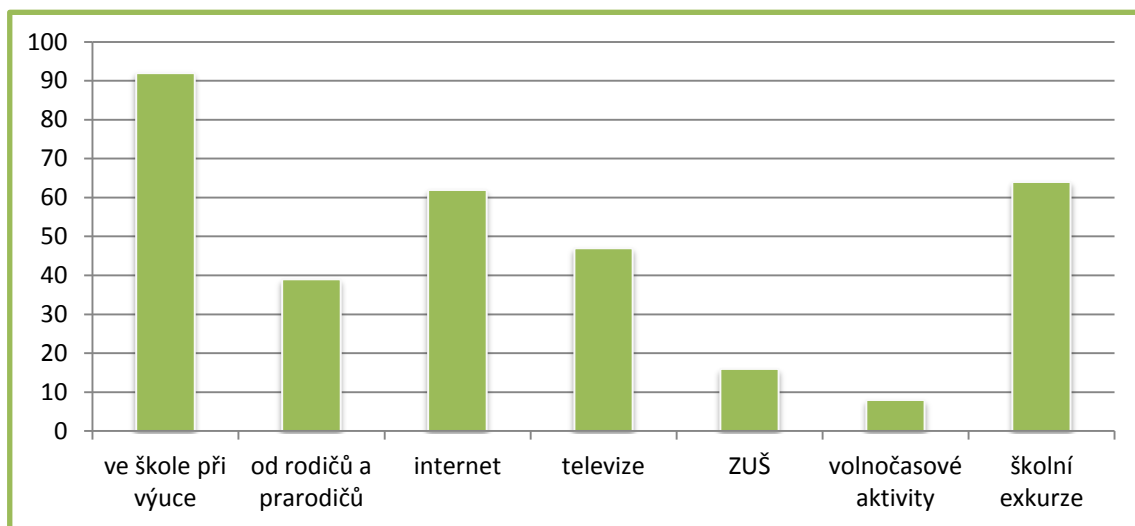
Graf 3: V kterých předmětech se žáci o architektuře učili?

Otázka číslo 4

Vědomosti o architektuře a architektonických památkách získáváte?

U této otázky bylo taktéž možno označit jednu i více možností, jednalo se tedy o polouzavřenou otázku. Celkem bylo nabídnuto žákům sedm variant výběru a zařadila jsem také i kolonku jiné, kam mohli žáci napsat, odkud oni přesně čerpají své znalosti. Tuto možnost bohužel nikdo nevyužil, všichni si vybírali jen z předem připravené nabídky. Cílem této otázky bylo především zjistit, odkud pocházejí znalosti žáků druhého stupně týkající se architektury a architektonické tvorby. Otázka byla do dotazníku zařazena, protože stanovení převládajících pramenů znalostí může být pro pedagogy velice přínosné.

Nabídnuty byly možnosti, že své znalosti získávají ve škole při výuce, od rodičů a prarodičů, z internetu, při sledování televize, v základní umělecké škole, při volnočasových aktivitách nebo při absolvování školních exkurzí. Nejčastěji byla označována varianta, že vědomosti načerpali ve škole při výuce. Vyskytla se označená celkem u 92 dotazníků (82 %), druhá nejčastější varianta byly školní exkurze (64 respondentů, což je 57 %), další možností byl internet (62 respondentů, což je 55 %), televize (47 respondentů, což je 42 %), od rodičů a prarodičů (39 respondentů, což je 35 %). Základní uměleckou školu označilo jako zdroj svých informací pouze 16 respondentů (14 %) a ostatní volnočasové aktivity se umístily na posledním místě s počtem 8 respondentů (7 %).

Graf 4: Prameny znalostí o architektuře

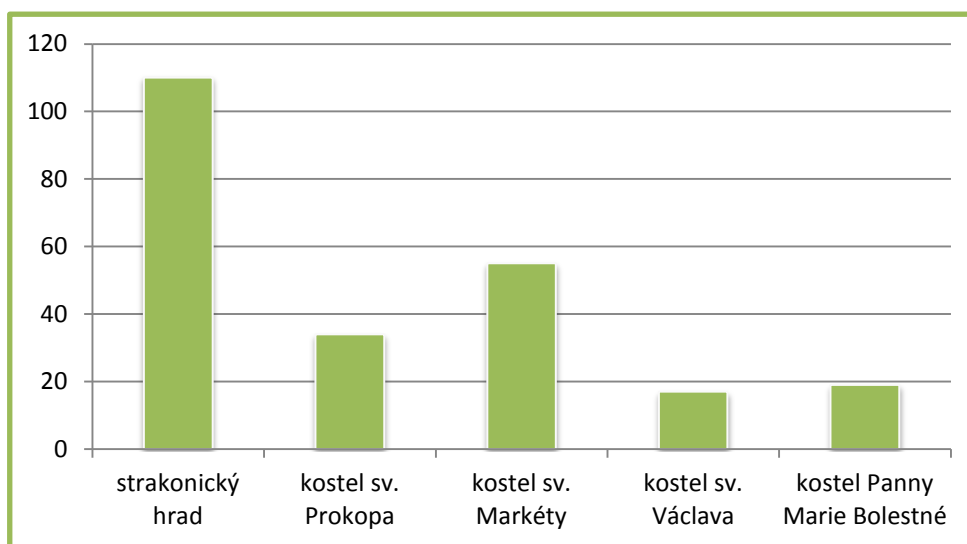
Otázka číslo 5

Ve Strakonících jste již navštívili?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda všichni žáci druhého stupně základní školy již navštívili hrad ve Strakonících a v jaké četnosti jsou navštěvovány hlavní strakonické sakrální památky.

V případě této otázky se jednalo o uzavřenou otázku s nabídkou pěti možných odpovědí. Žák byl v zadání otázky upozorněn na možnost označit jednu i více odpovědí. Nabídka se skládala ze strakonického hradu, kostela svatého Prokopa, kostela svaté Markéty, hřbitovního kostela svatého Václava a kostela Panny Marie Bolestné.

Strakonický hrad navštívilo 110 dotazovaných (98 %), z celkového počtu 112 respondentů. Na druhém místě se umístil kostel svaté Markéty, který navštívilo 55 žáků (49 %). Kostel svatého Prokopa navštívilo 34 (30 %) dotazovaných, kostel Panny Marie Bolesné uvedlo 19 žáků (17 %) a svatého Václava pouhých 17 (15 %).

Graf 5: Navštívené památky

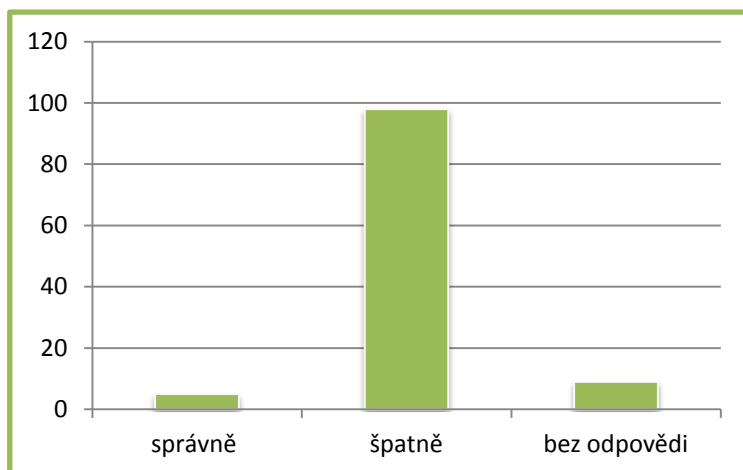
Otázka číslo 6

Seřadte prosím tyto umělecké slohy od nejstaršího po nejmladší:

Románský sloh – klasicismus – baroko – gotika – renesance

V tomto případě se jednalo o otázku, která měla zjistit základní orientaci žáků staršího školního věku v posloupnosti uměleckých slohů. Hodnotila jsem tuto otázku jen jako správně nebo špatně zodpovězenou. Za správné jsem považovala seřazení: románský sloh, gotika, renesance, baroko, klasicismus. Žáci vpisovali jednotlivé slohy do předem připravených, očíslovaných kolonek. Výsledek otázky číslo šest byl celkem překvapivý.

Správně zvládlo seřadit dané umělecké slohy pouze 5 žáků (4 %), zajímavý je fakt, že čtyři z těchto žáků byly dívky a jen jeden byl chlapec. Špatně odpovědělo 98 respondentů (88 %) a 9 dotazovaných (8 %) tuto otázku nechalo nevyplněnou.

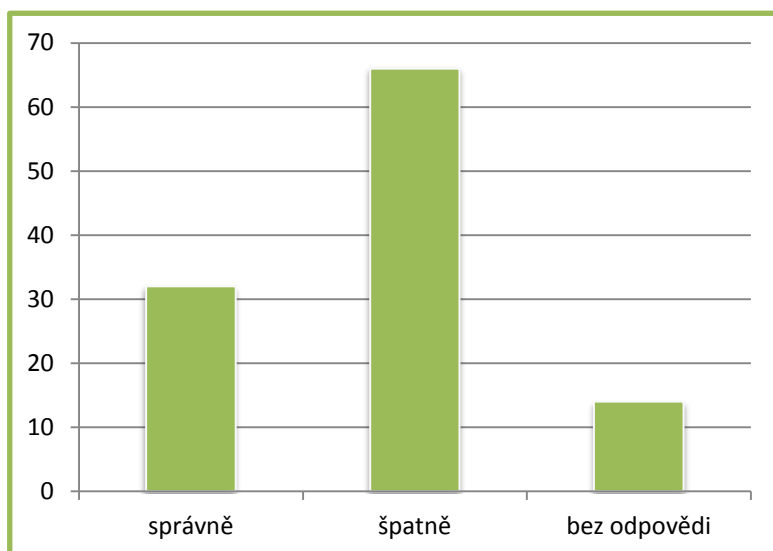
Graf 6: Řazení uměleckých slohů

Otázka číslo 7

V jakém historickém slohu je postavena věž Rumpál na strakonickém hradě?

Zařazením této otázky do dotazníku jsem se snažila zjistit, jak dokážou žáci své poznatky o uměleckých slozích použít v praxi a zařadit poměrně dobře známou věž do architektonického slohu. Dále otázka sledovala proces, jak dobře jsou žáci všímaví, zda postřehnout stavební prvky na stavbě strakonického Rumpálu, které jim pomohou v určení uměleckého slohu.

Odpovědi mohli žáci zaznamenávat do připravené kolonky v podobě jednoslovného vyjádření. Hodnocena byla správnost či nesprávnost odpovědí. Za správnou odpověď byla považována gotika. Gotiku uvedlo jako svou odpověď celkem 32 účastníků výzkumu (29 %). Správnou odpověď uvedlo 12 dívek a 20 chlapců. Špatnou odpověď uvedlo 66 respondentů (59 %), a 14 žáků (13 %) se nesnažilo na tuto otázku vůbec odpovědět. Mezi špatnými odpověďmi se objevili například renesance, baroko nebo románský sloh. Objevili se zde i případy, kdy si patrně žáci špatně přečetli otázku a odpovídali úplně na něco jiného, než byli tázáni. Například uváděli místo architektonických slohů letopočty nebo Strakonice.

Graf 7: Zařazení Rumpálu do architektonického slohu

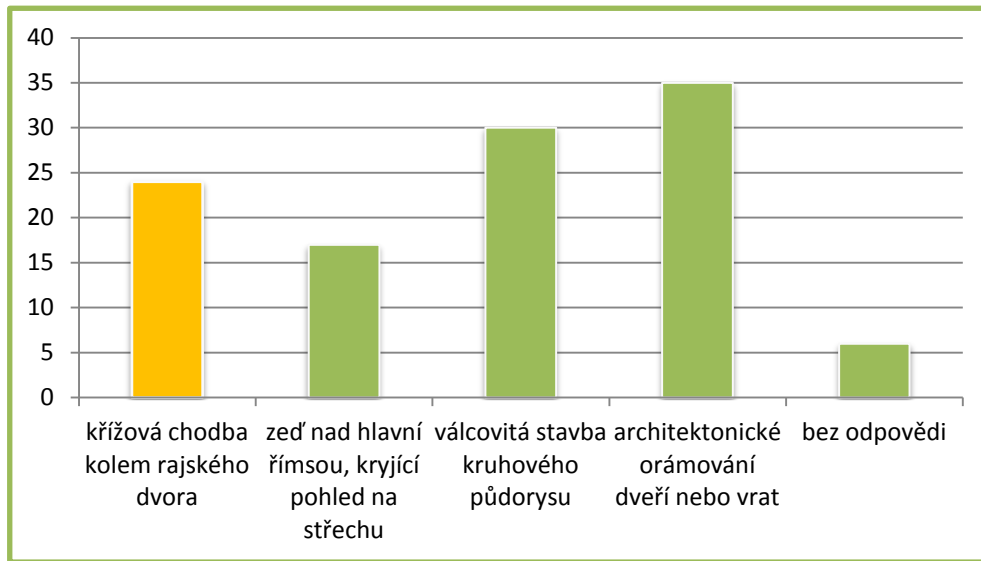
Otázka číslo 8

Co jsou to ambity?

Jednalo se o uzavřenou otázku s nabídkou odpovědí. Účastníci výzkumu vybírali ze čtyř různých definic, správná byla jen jedna. Za správnou odpověď jsem považovala tvrzení, že je to křížová chodba kolem rajského dvora. Tato otázka byla na žáky druhého stupně poměrně těžká, proto jsem jim nabídla možnosti výběru. Dotaz týkající se ambity, jsem zařadila do dotazníku také proto, že jsou ambity součástí strakonického hradu a tvoří historicky cennou a umělecky významnou část. V současné době jsou strakonické ambity volně přístupné veřejnosti, jako součást třetího prohlídkového okruhu Muzea středního Pootaví.

Jejím úkolem bylo zjistit, kam až sahá povědomí žáků o architektonických pojmech. Křížovou chodbu kolem rajského dvora označilo jen 24 žáků, což je 21 %, v rozložení 9 dívek a 15 chlapců. Nejčastěji respondenti označovali odpověď, že se jedná o architektonické nebo plastické orámování otvoru dveří nebo vrat, celkem byla tato možnost označená u 35 dotazníků (31 %). Podobně na tom byla odpověď, že jsou ambity válcovitá stavba, v české gotické architektuře typ kostela s kruhovým půdorysem. Tuto odpověď zvolilo 30 respondentů (27 %). Variantu s odpovědí, že se

jedná o zeď nad hlavní římsou kryjící pohled na střechu, zvolilo 17 žáků (15 %). U šesti dotazníků nebyla tato otázka vůbec zodpovězena.

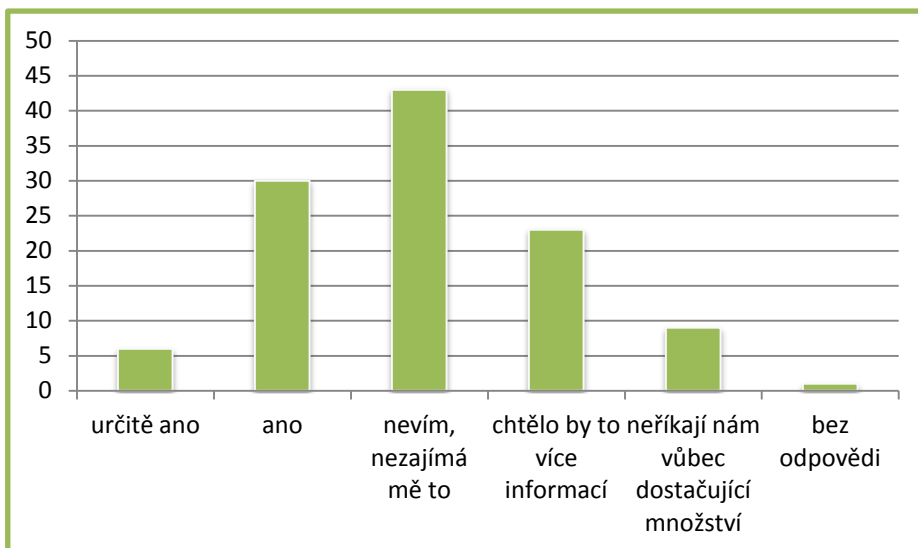
Graf 8: Co jsou to ambity

Otázka číslo 9

Přijde Vám, že dostáváte ve škole dostačující množství informací o architektuře?

Zde jsem nechala prostor žákům, aby vyjádřili výběrem jedné možnosti ze škály svůj názor ohledně kvantity informací z oblasti architektury. Označit mohli ze škály pouze jednu možnost.

Nejvíce žáků odpovědělo, že neví, protože je to ani nezajímá (43 respondentů, což je 38 %). Na druhém místě byla odpověď ano, tu označilo 30 účastníků výzkumu, třetí místo obsadila odpověď, že by to chtělo více informací (23 respondentů, což je 21 %). Předposlední se umístil názor, že žákům ve škole neříkají dostačující množství informací (9 respondentů, což je 8 %). Poslední příčka patří odpovědi určitě ano (6 respondentů, což je 5 %). Jeden dotazník byl odevzdán bez označené odpovědi u této otázky.

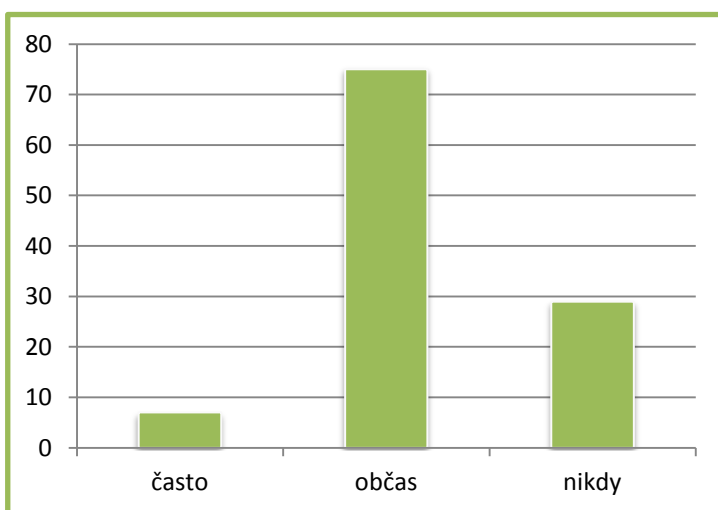

Graf 9: Hodnocení kvantity informací o architektuře

Otázka číslo 10

V hodinách výtvarné výchovy maluje/kreslíme, či jinak tvoříme a pracujeme s motivem architektury?

Cílem této otázky bylo zjistit v jakém rozsahu je využíván motiv architektury v běžných hodinách výtvarné výchovy na základní škole. Škála odpovědí byla složena z odpovědí často, občas, nikdy. Výsledek této otázky byl nad očekávání pozitivní. Očekávala jsem prvenství odpovědi nikdy a byla jsem překvapena, že možnost nikdy byla označena 29 respondenty (26 %). První místo obsadila odpověď občas, s počtem 75 respondentů (67 %). Variantu často označilo 7 žáků (6 %).

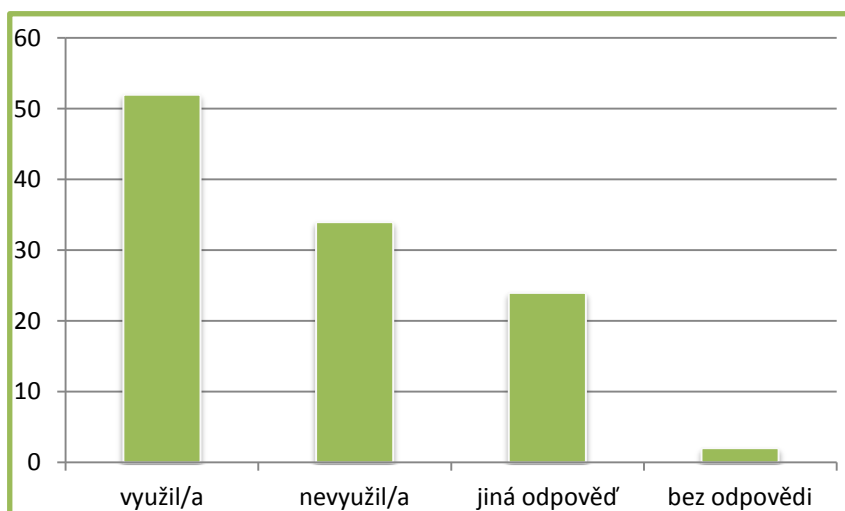
Graf 10: Práce s motivem architektury v hodinách Vv

Otázka číslo 11

Kdyby byla ve škole možnost účastnit se dobrovolně poznávacích exkurzí po českých historických památkách?

V této otázce mi šlo hlavně o to, zda mají děti o architekturu a poznávání nemovitých památek opravdu zájem. Zda by využily možnosti, kdy by škola organizovala dobrovolné exkurze.

Nabídka odpovědí obsahovala tři odpovědi. Jednou odpovědí bylo, že by této možnosti využily (52 respondentů, což je 47 %). Druhou odpovědí bylo, že by této možnosti nevyužily (34 respondentů, což je 30 %), protože je to nezajímá. Třetí možnost byla výzva k tomu, aby děti napsaly jiné postoje k tomuto tématu. Této možnosti využilo celkem 24 dětí. Nejčastěji uváděli, že by této možnosti využily možná, podle toho kam by se jelo nebo by se děti exkurzí účastnily jen v případě, že by to bylo místo školy. Dva dotazníky byly bez odpovědi na tuto otázku.

Graf 11: Dobrovolné exkurze

Otázka číslo 12

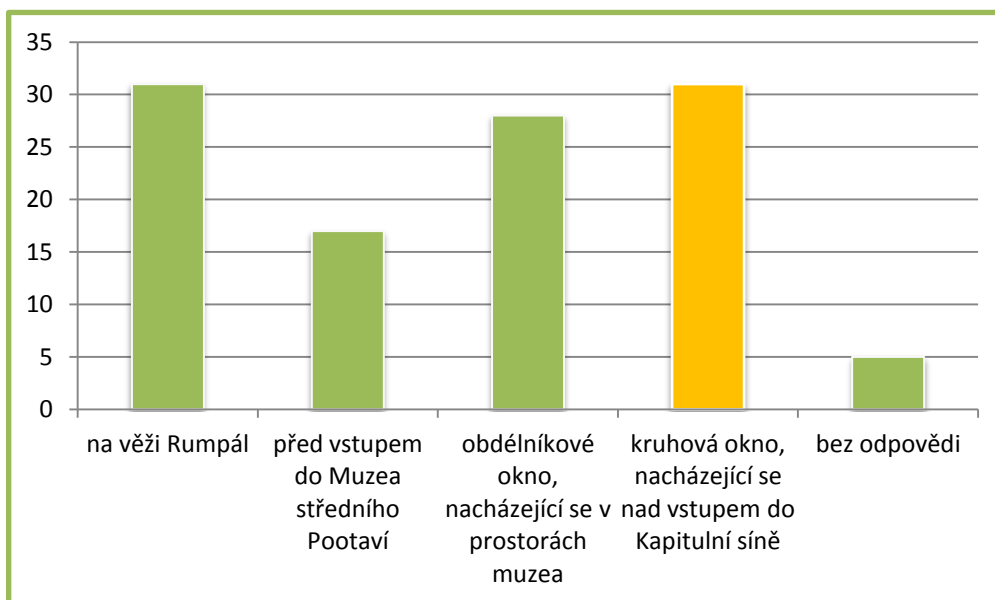
Kde se na strakonickém hradě nachází rozeta?

Otázka byla do dotazníkového šetření zařazena proto, aby prověřila najednou několik schopností žáků druhého stupně. Jedním z těchto úkolů bylo zjistit, jak jsou děti všímavé k památkám ve svém okolí. Při zodpovídání žáci využili ale i vědomosti

z oblasti architektonického pojmosloví, bez kterého nemohli na tuto otázku zodpovědět správně.

Jednalo se o uzavřenou otázku. Žáci měli zvolit jen jednu správnou odpověď. Nabídka čítala celkem čtyři možnosti. Dvě odpovědi obsahovaly jen popis místa, kde se údajně rozeta nachází. Další dvě obsahovaly i popis co to vlastně rozeta je a kde se nachází. Variantu, že se nachází rozeta na věži Rumpál, označilo 31 účastníků (28 %) výzkumu. Stejný počet respondentů (31 žáků, což je 28 %) označilo i jedinou správnou možnost, že rozeta je kruhové okno nacházející se nad vstupem do Kapitulní síně. Celkem 28 žáků (25 %) označilo, že je rozeta obdélníkové okno umístěné v prostorách Muzea středního Pootaví s výhledem do hradního příkopu. Nejmenšího počtu odpovědí (17 žáků, což je 15 %) dosáhla odpověď, která tvrdila, že je rozeta umístěna nad vstupem do Muzea středního Pootaví. Pět žáků se rozhodlo tuto otázku nevyplnit.

Úspěšnější byly v této otázce dívky (18 správných odpovědí z celkového počtu 31 odpovědí). Byl zde patrný i rozdíl mezi šestou (12 správných odpovědí) a devátou třídou (19 správných odpovědí).

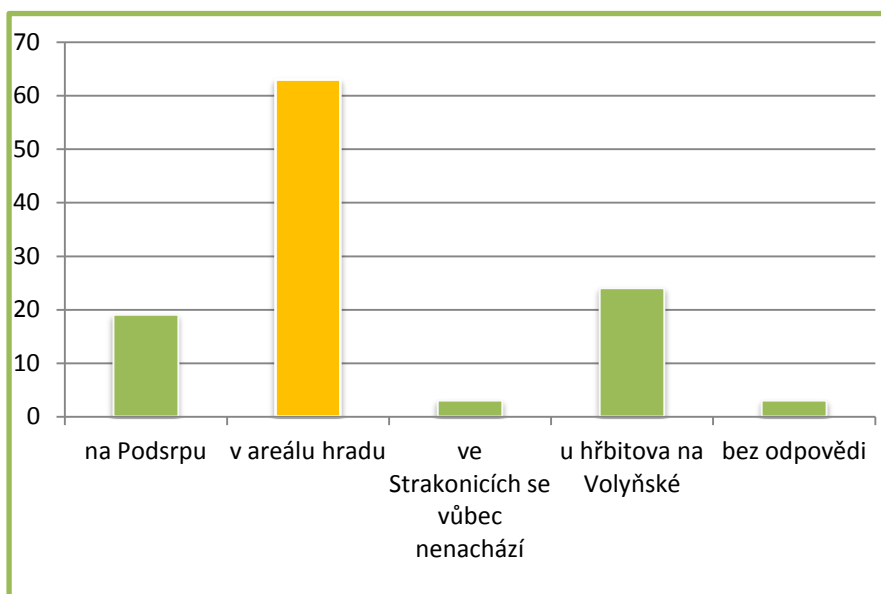
Graf 12: Kde se nachází ve Strakonících rozeta

Otázka číslo 13

Kde nalezneme kostel sv. Prokopa?

Záměrem této otázky bylo zjištění, zda jsou schopni žáci lokalizovat sakrální stavby Strakonice podle názvu, vlastně tedy podle zasvěcení. Kostel svatého Prokopa jsem zvolila proto, že se jedná o kostel v centru města, který je zároveň i součástí hradního komplexu.

Nabídka odpovědí se skládala ze čtyř možností, kdy jen jedna byla správná. První z možností nabízela žákům, že se kostel sv. Prokopa nachází na Podsrpu. Druhá uváděla, že je součástí areálu strakonického hradu, třetí varianta bylo tvrzení, že se tento kostel ve Strakonících vůbec nenachází a poslední jej lokalizovala k hřbitovu na Volyňské. Za správnou odpověď jsem považovala druhou variantu, která říká, že je tento kostel součástí strakonického hradního komplexu. Správnou odpověď označilo 63 respondentů (56 %). Variantu Podsrpu, kde se nachází ve skutečnosti kostel Panny Marie Bolestné, označilo 19 žáků (17 %). Tvrzení, že se v našem městě vůbec nenachází, označili 3 žáci (3 %) a čtvrtou možnost s umístěním kostela ke hřbitovu na Volyňské zvolilo 24 účastníků výzkumu (22 %). Celkem u tří dotazníků byla tato otázka nevyplněna. Úspěšnější byly u této otázky dívky (34 správně) celkem překvapivě šestý ročník (34 správně).

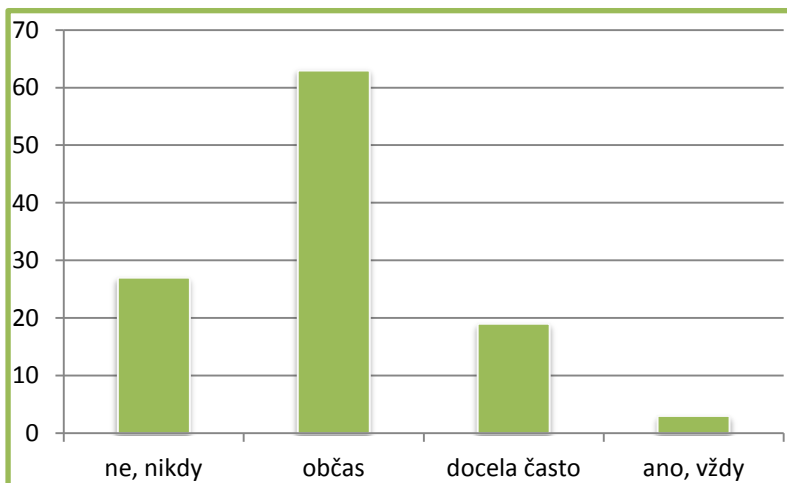
Graf 13: Kde se nachází kostel sv. Prokopa

Otázka číslo 14

Když jdete městem, prohlížíte si stavby a jejich architektonické prvky?

V tomto případě jsem chtěla zjistit, zda projevují děti o architekturu zájem, zda pozorují prostředí, ve kterém bydlí a popřípadě jak často se to u žáků druhého stupně projevuje.

Nabídnuta byla žákům škála možností, kde měli zaškrtnout četnost dotazovaného jevu. Variantu, že si stavby žáci neprohlíží, zaškrtnulo 27 (což je 24 %) žáků (9 dívek, 18 chlapců), občas označilo 63 žáků (56 %). Varianta docela často se objevila u 19 dotazníků (17 %) a vždy označili 3 žáci (3 %). Výsledkem byl překvapivý a pozitivní.

Graf 14: Všímají si děti architektury

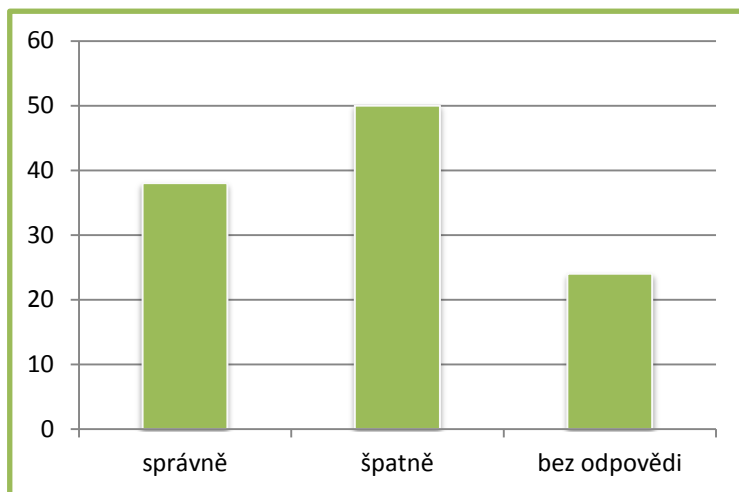
Otázka číslo 15

Který sloh je zobrazen na obrázku?

Úkolem žáků bylo správně zařadit zobrazený obrázek do architektonického slohu. Zobrazen byl opěrný gotický systém s fiálou a chrličem. Správná odpověď tedy zněla gotika.

U této otázky byl velký problém to, že si zde patrně žáci nebyli jistí správnou odpovědí, proto jich poměrně velké množství (24 žáků) tuto otázku vynechalo. Správnou odpověď uvedlo 38 respondentů (34 %), v poměru 20 dívek a 18 chlapců. Ohledně věkových kategorií se lépe umístily deváté třídy s počtem 24 správních

odpovědí. Špatnou odpověď uvedlo 50 respondentů (45 %). Nejčastější špatnou odpovědí byla renesance (19), poté následoval románský sloh (18) a další.

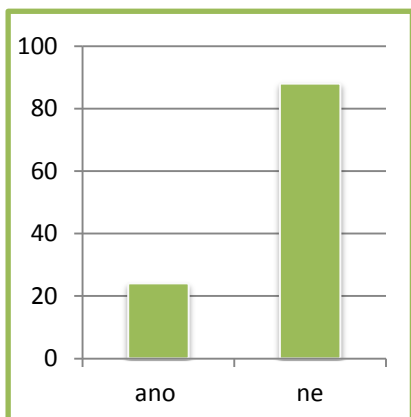
Graf 15: Určení architektonického slohu

Otázka číslo 16

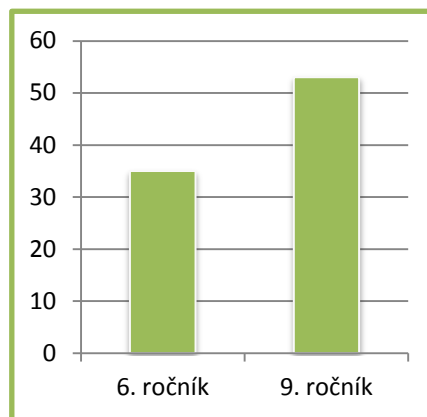
Chtěli byste zařadit do hodin výtvarné výchovy výuku architektury?

Dotaz na rozšíření hodin výtvarné výchovy o výuku architektury byl do dotazníku zařazen podobně jako otázka číslo 14 a 11, aby zobrazil zájem žáků staršího školního věku o architekturu.

Otázka byla uzavřeného typu, s nabídkou dvou možností, ano a ne. Výsledek dopadl podle mého očekávání, jelikož ne označilo 88 účastníků výzkumu (79 %). Kladnou odpověď uvedlo pouze 24 žáků (22 %). Z celkového počtu respondentů s kladnou odpovědí bylo 11 dívek a 13 chlapců. Větší zájem projeví žáci šestých ročníků (17 žáků) než devátých (pouze 7 respondentů).

Graf 16: Zájem o rozšíření hodin VV o výuku architektury

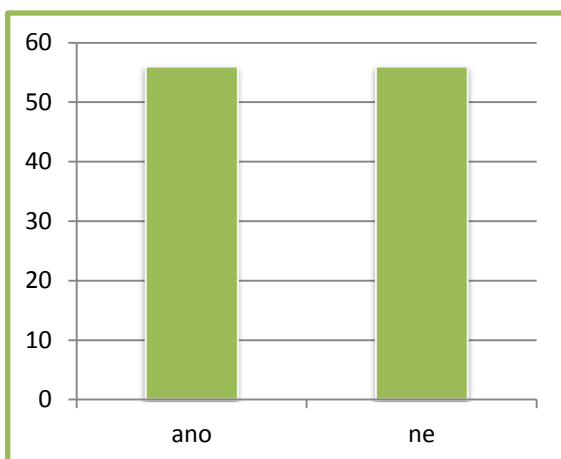
Graf 17: Rozložení negativní odpovědi podle tříd

Otázka číslo 17

Chtěli byste o hodinách výtvarné výchovy chodit na exkurze po památkách Strakonice a získat informace o architektuře našeho města?

Smyslem sedmnácté otázky bylo vypátrat, do jaké míry by se setkalo zavedení exkurzí po kulturních památkách v rámci předmětu výtvarné výchovy s úspěchem. Otázka má do jisté míry i výpovědní hodnotu o vztazích a postojích žáků k architektonické tvorbě města. Protože pokud jsou žáci ochotni chodit na tyto exkurze, znamená to, že jim není architektura lhostejná. Dobrý pedagog toho může využít a s žáky pracovat, pokusit se o výchovu architekturou.

Forma otázky byla uzavřená. Obsahovala jen dvě možnosti výběru v podobě ano a ne. Výsledek dopadl zcela nerozhodně. Variantu ano zvolilo 56 respondentů (50 %), což je úplně stejný počet, kolik jich zvolilo variantu ne.

Graf 18: Zájem o exkurze po Strakonících

7.3 Ověřování hypotéz

Hypotéza číslo 1

Nejvíce informací ohledně architektury získávají žáci druhého stupně základní školy při výuce ve škole.

Tato hypotéza se potvrdila. Z celkového počtu 112 zúčastněných výzkumu označilo jako zdroj informací výuku ve škole 82 % žáků. Doplnkem výuky ve škole jsou školní exkurze, které označilo 57 % žáků. V blízkém závěsu se ale objevil internet, který označilo jako zdroj svých informací o architektuře 55 % účastníků výzkumu. Žádná z jiných uvedených možností nepřesáhla padesáti procentní hranici. Převládajícím pramenem při získávání informací o architektuře je tedy podle tohoto výzkumu školní instituce.

Hypotéza číslo 2

Hodiny výtvarné výchovy nejsou hlavním zdrojem informací ohledně architektury.

Tato hypotéza se potvrdila. Žáci v dotaznících uvedli, že o architektuře se učí především v hodinách dějepisu. Dějepis označilo celkem 106 respondentů, v přepočtu na procenta se jedná o 95 % respondentů. V porovnání s výtvarnou výchovou, která obdržela pouze 36 %, je dějepis značně dominantním předmětem při získávání informací týkajících se architektonické tvorby.

Hypotéza číslo 3

Žáci 9. tříd mají větší orientaci v architektonických pojmech a uměleckých slozích, než žáci 6. tříd.

Tato hypotéza se potvrdila jen částečně. U této hypotézy došlo sice k potvrzení, které však není nijak přesvědčivé. Do dotazníku bylo z tohoto okruhu zařazeno pět otázek, které zjišťovaly úroveň a kvalitu znalostí žáků druhého stupně. Na tyto otázky

odpovědělo správně dohromady 130 respondentů. U dotazníků žáků šestých tříd se objevilo 62 správných odpovědí a žáci devátých tříd byli v tomto případě o 6 odpovědí úspěšnější. Získali tedy 68 správných odpovědí. Rozdíl v počtu dobře zaškrtnutých odpovědí byl opravdu zanedbatelný, není proto možné zcela tuto hypotézu verifikovat ani vyvrátit. Rozhodla jsem se hypotézu potvrdit, protože žáci devátých tříd dosáhli lepšího výsledku, i když jen o 6 odpovědí.

Hypotéza číslo 4

Žáci druhého stupně znají dobře památky Strakonice.

Tato hypotéza se nepotvrdila. V dotazníkovém šetření jsem zaměřila čtyři otázky na povědomí žáků o strakonických památkách. Jednalo se o otázky číslo 7, 8, 12 a 13. Procentuální úspěšnost byla v těchto otázkách poměrně nízká, dosahovala 29 %, 22 %, 28 % a 56 %. Po vypočítání aritmetického průměru jsem dospěla k průměrné úspěšnosti těchto otázek, která je pouze 34 %. Úspěšnost, které nedosahuje ani 50 %, nemohu považovat za dobrou znalost památek Strakonice a musím hypotézu vyvrátit.

Hypotéza číslo 5

Žáci 9. tříd nemají již zájem o informace týkající se architektury

Tato hypotéza se potvrdila. Otázka nemohla být v dotazníku položena přímo, proto tuto tematiku obsahovalo několik otázek. Hlavní roli hrály při potvrzování hypotézy číslo pět především otázky číslo šestnáct a sedmnáct, které se žáků dotazovali na jejich zájem o rozšíření hodin výtvarné výchovy o výuku architektury a exkurze po památkách Strakonice v hodinách výtvarné výchovy. Žáci devátých ročníků dali ve svých odpovědích jasně najevo, že zájem nemají. Ačkoliv projevují žáci devátých tříd lepších znalostí v otázkách zaměřených na rozsah a kvalitu znalostí z architektury než žáci šestých tříd, jejich zájem o architekturu je oproti šestým ročníkům menší. U otázky číslo šestnáct označilo variantu, že by neměli zájem rozšířit hodiny výtvarné výchovy o výuku architektury celkem 53 respondentů devátých tříd, což je 88 % všech

zúčastněných žáků devátých tříd. Výsledek sedmnácté otázky byl obdobný, z celkového počtu 56 žáků, kteří označili variantu, že by o vycházky po strakonických památkách neměli zájem, bylo 31 respondentů devátých ročníků. Hypotézu potvrzuje i výsledek otázky číslo čtrnáct, kdy odpovědělo 27 respondentů, že se na architekturu ve svém okolí vůbec neřadí. Z tohoto počtu bylo 19 respondentů žáků deváté třídy.

Hypotéza číslo 6

Většina dotazovaných zvládne slohově zařadit strakonický Rumpál.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Dotazníkové šetření přímo obsahovalo otevřenou otázku, kde bylo úkolem žáků slohově zařadit věž Rumpál. Nešvarem byla častá absence odpovědí, stalo se tomu celkem u 14 případů. Zbýlých 98 respondentů otázku zodpovědělo. Hypotéza nemohla být potvrzena, jelikož správně sloh určilo jen 32 žáků, což je méně než požadovaná většina, která byla v tomto případě stanovena na více jak 61 žáků.

Hypotéza číslo 7

Dívky dosáhnou většího počtu správných odpovědí, než chlapci.

Hypotéza se potvrdila pouze částečně. Dívky sice dosáhly 97 správných odpovědí, což představuje o 1 správnou odpověď více než chlapci ale podle mého názoru se jedná o zanedbatelný rozdíl a nelze označit, které pohlaví dosáhlo lepšího výsledku.

7.4 Závěry výzkumu

Zde se pokusím shrnout výsledky mého výzkumu. Jsem si vědoma toho, že se jedná spíše o sondu než o výzkum, díky nízkému počtu respondentů. Závěry tohoto empirického šetření tedy nelze považovat za reprezentativní a zobecnitelné na veškerou populaci žáků druhého stupně. Mohou ale přispět do diskuze o tomto

aktuálním tématu a pomoci budoucím pedagogům při pátrání po tom, jaké postoje žáci k architektuře zaujmají, odkud vlastně žáci druhého stupně čerpají informace o architektuře a podobně.

Na začátku dotazníku jsem se pokusila od respondentů zjistit, v jakých hodinách jsou s tématem architektury seznamováni a zda je škola primárním zdrojem informací o kulturních památkách. Nejfrekventovanější odpovědí byl v případě školních předmětů dějepis. Z dotazníků vyplynul i závěr, který nám říká, že je škola dominantním prostředníkem při předávání informací z oblasti architektonické tvorby. Dále dotazník prověřoval vědomosti ohledně strakonických památek. Strakonický Rumpál správně zařadilo 32 žáků (29 %) a kostel sv. Prokopa správně lokalizovalo 63 žáků (56 %).

Pozornost výzkumu byla zaměřena i na to, jaké strakonické památky již žáci navštívili. Prvenství zaujal samozřejmě strakonický hrad, ostatní památky z nabídky možností byly sakrálního charakteru, tudíž u nich návštěvnost nebyla tak vysoká. Vyšší návštěvnost u kostela svaté Markéty lze vysvětlit tím, že se jedná o prostory, které jsou často využívány ke koncertům dětských pěveckých sborů.

Otázkou s nejmenším počtem správných odpovědí byla posloupnost uměleckých směrů. Žáci měli za úkol seřadit umělecké slohy od nestaršího po nejmladší. Jen 5 % z respondentů dokázalo vhodně seřadit tyto umělecké slohy: románský sloh, klasicismus, baroko, gotika, renesance. Problematická byla i otázka zjišťující, co jsou to ambity. Zde bylo úspěšných 22 % žáků.

V dotazníku bylo umístěno i několik otázek pátrajících po zájmu žáků šestých a devátých tříd o architekturu. Přes polovinu respondentů uvedlo, že si architekturu ve svém okolí všímají a prohlíží si ji. Další otázka hledala odpověď na to, zda by bylo pozitivně přijato rozšíření výtvarné výchovy o výuku architektury. Žáci si patrně pod takto zadanou otázkou představili tradiční výuku, kdy jen učitel celých čtyřicet minut vypráví látku, a pravděpodobně proto označilo 79 % žáků variantu, že by o tuto možnost neměli zájem. Polovina žáků by ale měla zájem o exkurze v podobě vycházek po památkách Strakonice.

Výzkum také prokázal menší zájem o architekturu u žáků devátých tříd, oproti žákům z šestých tříd. Zde vyplynula otázka, jak je možné, že žáci devátých tříd dosáhli v dotazníku většího počtu správných odpovědí, i když vykazují o architekturu menší zájem. Podle mého názoru je tento jev způsoben tím, že jsou v deváté třídě již seznámeni se základy architektonického poznání, které bylo nutné ke splnění požadavků kladených školním prostředím. Sami však zájem o architekturu neprojevují. Znalost v tomto věku patrně nesouvisí s citovou náklonností k tématu ani se zařazením do hodnotového systému.

Po vyhodnocení výzkumu došlo k potvrzení pěti hypotéz, z toho dvě hypotézy se potvrdily pouze částečně. Dvě hypotézy se nepotvrdily. Sedmou hypotézu výzkumu týkající se vztahu pohlaví a počtu správných odpovědí nebylo možné z mého pohledu potvrdit ani vyvrátit. Výsledek byl natolik podobný, že prakticky vůbec nešlo určit, kdo byl v dotazníku úspěšnějším řešitelem.

8 ZÁVĚR PRÁCE

Vypracování teoretické části mé bakalářské práce spočívalo především v komparaci informací z odborné literatury. Nejprve jsem se pokusila ve stručnosti nastínit historický vývoj Strakonic a přilehlého okolí před stavbou strakonického hradu. K napsání této části mě inspirovala expozice Muzea středního Pootaví, která představuje návštěvníkům archeologické nálezy z doby, kdy území našeho města osidlovali Keltové a později i Slované. Expozice strakonického muzea jsem měla možnost navštívit mnohokrát, jelikož můj tatínek je tematikou keltské kultury v jižních Čechách zcela fascinovaný a získávání nových informací je pro něj velkým koníčkem.

Po části nastiňující historický vývoj území dnešního města následuje kapitola, která se věnuje historii a významu středověkého rodu Bavorů ze Strakonic. Zcela logicky navazuje na tento celek kapitola, která se věnuje strakonickému hradu, jeho nejdůležitějším částem a architektonické podobě hradu. Za důležité jsem považovala představit i historické sakrální památky v podobě čtyř kostelů.

Součástí teoretické práce je také její pedagogicko - psychologická část, věnující se vztahu mezi dítětem a uměním. V této kapitole jsem se snažila vystihnout alespoň rámcově psychologické aspekty osobnosti žáků druhého stupně, vymezit vliv a funkci umění na dítě staršího školního věku a vyzdvihnout pozitiva výchovy architekturou. V případě výchovy architekturou jsem narazila jen na malé množství odborné literatury. Přejde mi to docela škoda, jelikož se jedná o poměrně diskutované a aktuální téma. Společnost řeší kulturní prostředí, rozhoduje se i o barevném provedení omítky rekonstruovaného domu, ale neřeší se, jak by bylo dobré s dětmi pracovat, aby si vytvářeli své vlastní estetické soudy, aby se kvalitně vyvíjeli jejich estetické hodnoty.

Na teoretickou část navazuje výzkum, jehož cílem bylo zjistit převažující prameny při získávání poznatků z architektury a vymezit roli základní školy v získávání nových poznatků o architektonické tvorbě. Dále můj výzkum sledoval i postoje žáků k architektuře a zařazení architektury do hodnotového systému dospívajících. Pomocí dotazníkového šetření byla vymezena kvalita znalostí a vědomostí na konkrétních památkách Strakonic. Výzkum proběhl díky laskavosti pedagogů základní školy Dukelská v rozsahu 112 respondentů. Mezi účastníky výzkumného šetření bylo 56

dívek a 56 chlapců. Žáků šestého ročníků bylo součástí výzkumu 52 a z devátých ročníků se účastnilo celkem 60.

Přínosem bakalářské práce pro mou osobu bylo získání nových odborných vědomostí o zvolené tématice historických památek Strakonice. Díky této práci jsem nabyla také mnoho užitečných podnětů, které mi mohou být nápomocny v budoucí kariéře výtvarného pedagoga druhého stupně základní školy. Po napsání této práce jsem získala i dojem, že by bylo dobré s žáky druhého stupně systematicky pracovat a budovat jejich vztah k architektonickým památkám. Základem však je postarat se o rozvoj jejich znalostí, jelikož bez znalostí děti nemohou pochopit jejich krásu a význam pro člověka.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BABOR, Jaroslav a Stanislav BABOR. *Historie rodu Bavorů - Baborů*. Strakonice: s. n., 2003, 46 s. ISBN neuvedeno.

BÁRTLOVÁ, Sylva a Helena HNILICOVÁ. *Vybrané metody a techniky výzkumu. Zjišťování spokojenosti pacientů*. Brno: IDVPZ, 2000, 118 s. ISBN 80-701-3311-2.

BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Město Strakonice*. Praha, 1947, 23 s. ISBN neuvedeno.

BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Strakonický hrad*. Praha, 1947, 34 s. ISBN neuvedeno.

BRAUN, Vladimír. *Památky strakonického okresu: Strakonice*. Strakonice: odbor kultury ONV, 1969, 83 s. ISBN neuvedeno.

CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice: město, lidé, osudy*. 2. upravené vyd. Strakonice: Stráž, 1989, 426 s. ISBN neuvedeno.

CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice: osudy jihočeského města a jeho okolí*. Strakonice: Městský národní výbor, 1967, 204 s. ISBN neuvedeno.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-859-3179-6.

HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. *Didaktika výtvarné výchovy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005, 129 s. ISBN 80-729-0237-7.

HEROUT, Jaroslav. *Slabikář návštěvníků památek*. 3. přeprac. vyd. Praha: Tvorba, 1994, 326 s. ISBN neuvedeno.

CHODURA, Radko. *O architektuře a výchově: skriptum pro předmět architektonika*. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1991, 67 s. ISBN 80-704-0044-7.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KOLLÁRIKOVÁ, Z. a kol. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001, 455 s. ISBN 80-7178-585-7.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Strakonice: vlastivědný sborník díl 1*. Strakonice, 2002, 326 s. ISBN 80-238-7889-1.

KOTLÁROVÁ, Simona. *Bavorové erbu střely*. České Budějovice: Veduta, 2004, 237 s. ISBN 978-808-6829-043.

KUTHAN, Jiří. *Česká architektura v době posledních Přemyslovců*. Vimperk: Tina, 1994, 582 s. ISBN 80-856-1814-1.

KUTHAN, Jiří. *Gotická architektura v jižních Čechách: Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II*. Praha: Academia, 1975, 224 s. ISBN nevedeno.

KUTHAN, Jiří. *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*. České Budějovice: Růže, 1977, 308 s. ISBN nevedeno.

NOVÁKOVÁ, Soňa. *Komenda johanitského řádu ve Strakonících: stavební historie a nástěnné malby*. České Budějovice, 2013, 83 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, filosofická fakulta.

ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V.: nejen pro základní umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2003, 200 s. ISBN 80-7290-129.

ROESELVÁ, Věra. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997, 219 s. ISBN 80-902-2672-8.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého XI.: Prácheňsko*. Praha, 1897, 294 s. ISBN nevedeno.

SVOBODA, Miroslav. *Páni ze Strakonic: vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 387 s. ISBN 978-807-4220-340.

ŠINDELÁŘ, Dušan. *Umění ve vědomí společnosti*. Praha: Odeon, 1988, 281 s., ISBN nevedeno.

TROJAN, Raul. *Stati z teorie vyučování výtvarné výchově I*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977, 83 s. ISBN nevedeno.

UŽDIL, Jaromír. *Mezi uměním a výchovou*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, 463 s. ISBN neuvedeno.

VANÍČEK, Vratislav. *Velké dějiny zemí koruny české II*. Praha: Paseka, 2000, 284 s. ISBN 80-7185-273-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

ZHOŘ, Igor a Jaromír UŽDIL. *Výtvarné umění ve výchově mládeže*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964, 194 s. ISBN neuvedeno.

Elektronické zdroje

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010, [cit. 2014-04-08] dostupné z www: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

10 PŘÍLOHY

Dotazník pro žáky šestých a devátých tříd

Seznam obrazových příloh

Obrázek 1: Strakonický hrad, foto vlastní

Obrázek 2: Kostel svatého Prokopa, foto vlastní

Obrázek 3: Kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu, foto vlastní

Obrázek 4: Kostel svatého Václava, foto vlastní

Obrázek 5: Kostel svatého Václava, pohled z boku, foto vlastní

Obrázek 6: Kostel svaté Markéty, foto vlastní

Obrázek 7: Morový sloup, foto vlastní

Obrázek 8: Masné krámy, foto vlastní

Vážení žáci, vážené zákyně,

obracím se na Vás s prosbou o pomoc a spolupráci. Jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia na pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V této době se věnuji zpracování své bakalářské práce na téma: „Historické památky Strakonice v hodinách výtvarné výchovy“, proto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění krátkého dotazníku, který Vám nezabere ani 10 minut. Výzkum je anonymní, proto prosím o pravdivé odpovědi. Výsledky tohoto šetření budou obsaženy pouze v mé bakalářské práci. Dotazník je určen pro žáky II. stupně ZŠ (6. a 9. tříd).

1. Pohlaví?

- Žena
 Muž

2. Věk a třída?

Doplňte:lettřída

3. O architektuře jste se ve škole učili? (zde můžete označit více odpovědí)

- V hodinách dějepisu
 V hodinách výtvarné výchovy
 V hodinách českého jazyka
 V jiných hodinách, doplňte:

4. Vědomosti o architektuře a architektonických památkách získáváte? (zde můžete označit více odpovědí)

- Ve škole při výuce
 Od rodičů a prarodičů
 Z internetu
 Při sledování televize
 ZUŠ (Základní umělecká škola)
 Při volnočasových aktivitách (kroužky)
 Při školních exkurzích
 Jinde, doplňte:

5. Ve Strakonících jste již navštívili? (zde můžete označit více odpovědí)

- Strakonický hrad
 Kostel sv. Prokopa
 Kostel sv. Markéty
 Kostel sv. Václava
 Kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu

6. Seřadte prosím tyto umělecké slohy od nejstaršího po nejmladší:

- Románský sloh – klasicismus – baroko – gotika - renesance

1. 2. 3. 4. 5.

7. V jakém historickém slohu je postavena věž Rumpál na Strakonickém hradě?

Věž Rumpál je postavena v

8. Co jsou to ambity?

- Křížová chodba kolem rajského dvora
- Zeď nad hlavní římsou stavby, kryjící pohled na střechnu
- Válcovitá stavba, zejména v románské české architektuře typ kostela kruhového půdorysu
- Architektonické nebo plastické orámování otvoru dveří nebo vrat

9. Přijde Vám, že dostáváte ve škole dostačující množství informací o architektuře?

- Určitě ano
- Ano
- Nevím, protože mě to nezajímá
- Chtělo by to více informací
- Neříkají nám vůbec dostatečné množství informací

10. V hodinách výtvarné výchovy malujeme/kreslíme, či jinak tvoříme a pracujeme s motivem architektury:

- Často
- Občas
- Nikdy

11. Kdyby byla ve škole možnost účastnit se dobrovolně poznávacích exkurzí po českých historických památkách:

- Určitě bych této možnosti využil/a
- Této možnosti bych nevyužil, protože mě to nezajímá
- Jiná odpověď:

12. Kde se na Strakonickém hradě nachází rozeta?

- Na věži Rumpál
- Před vstupem do Muzea středního Pootaví
- Je to obdélníkové okno, nacházející se v prostorách Muzea středního Pootaví s výhledem do hradního příkopu
- Je to kruhové okno, které se nachází před vstupem do Kapitulní síně

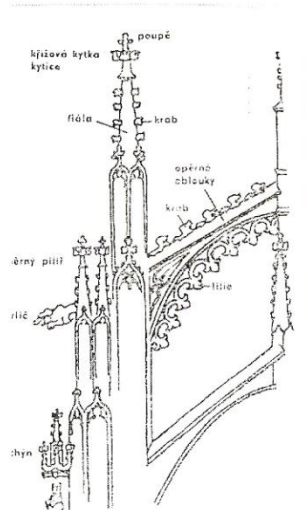
13. Kde nalezneme kostel sv. Prokopa?

- Na Podsrpu
- Je součástí areálu Strakonického hradu
- Tento kostel se ve Strakonících vůbec nenachází
- U hřbitova na Volyňské

14. Když jdete městem, prohlížíte si stavby a jejich architektonické prvky (okna, dveře, výzdobu,...)

- Ne, nikdy
- Občas
- Stává se mi to docela často
- Ano, dívám se vždy

15. Který sloh je zobrazen na obrázku:

Na obrázku je:

16. Chtěli byste zařadit do hodin výtvarné výchovy výuku architektury?

- Ano
- Ne

17. Chtěli byste o hodinách výtvarné výchovy chodit na exkurze po památkách Strakonice a získat informace o architektuře našeho města?

- Ano
- Ne

Všem moc děkuji za spolupráci!!!

Obrázek 1: Strakonický hrad

Obrázek 2: Kostel svatého Prokopa

Obrázek 3: Kostel Panny Marie Bolestné na Podsrpu

Obrázek 4: Kostel svatého Václava

Obrázek 5: Kostel svatého Václava, pohled z boku

Obrázek 6: Kostel svaté Markéty

Obrázek 7: Morový sloup

Obrázek 8: Masné krámy